

SLOVENSKI JADRAN

LETO I, ŠTEV. 3

Koper, petek 18. januarja 1952

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

IR. ŠALAMUN FRANKO
VIA VERZI 8
KOPER

RESOLUCIJA VI. plenuma CK KP Slovenije o delavskih svetih in upravnih odborih

VI. plenum CK KPS ugotavlja, da kaže dosedanja praksa delavskih svetov in upravnih odborov, da je naš delavski razred sposoben v imenu skupnosti voditi in upravljati gospodarska podjetja in da so se delavski sveti v ogromni večini pravilno orientirali v svojem poslovanju ter da se zavedajo, da spada povečanje produkcije in produktivnosti, izboljšanje organizacije podjetij in dela ter delovne discipline med njihove poglavitne naloge. Delavski sveti in upravni odbori so se uveljavili med delavci, kakor tudi pri strokovnjakih in oblastnih ter državno-upravnih organih. Vpliv neposrednih proizvajalcev pri upravljanju se veča, hkrati se pogloblja pri delavcih zavest, da niso več v meznem odnosu do podjetja, marveč da so člani delovnega kolektiva, ki to podjetje vodi in upravlja.

Proces poglobljanja socialistične demokracije prihaja v delavskih svetih in upravnih odborih najbolj do izraza. Tu, v delavskih svetih in upravnih odborih, se razvija in utrjuje njena materialna osnova in njena vsebina. Pravilno pojmovanje socialistične demokracije, možnost svobodnega ustvarjanja in sproščene iniciative ter medsebojna konstruktivna kritika so elementi, ki ta proces označujejo in ga bogatijo z idejno politične strani s socialistično vsebino in perspektivo.

Hkrati pa VI. plenum ugotavlja, da partijska vodstva in partijski delavci premalo proučujejo družbeno-politični proces, ki se vrši z uvedbo in z vse večjim uveljavljanjem delavskih svetov med neposrednimi proizvajalci v podjetjih, da mu posvečajo premalo pozornosti in ne izkoriščajo dovolj tega moralno-političnega kapitala na ostalih področjih političnega in družbenega življenja.

Uspehi delavskih svetov so tem večji in pomembnejši, ker njihovo delo otežkočajo številne objektivne težave, ki izvirajo hodi iz naše gospodarske situacije oziroma so organizacijskega značaja. Sprito tega je razumljivo, da so se v nekaterih delavskih svetih pokazale razne napake in pomanjkljivosti.

Zato nalaga VI. plenum CK KPS na osnovi poročila in obravnave na zasedanju članom Partije in partijskim organizacijam naslednje:

1. Sprito dejstva, da delavski sveti često gledajo na nekatere probleme, predvsem pa probleme gospodarskega značaja, preveč izolirano; da včasih ne vidijo splošno jugoslovanskih potreb; sprito dejstva, da sta ta ožina in to pomanjkanje širše perspektive posledica nezadostnega poznanja in proučevanja naše celotne problematike in načel, na katerih stonijo naša dnevna praksa in zadane naloge, morajo partiji in partijske organizacije delati na to, da bi delavski sveti mnogo bolj kot doslej obravnavali osnovno problematiko našega gospodarskega, političnega in organizacijskega razvoja. Nenehno morajo izpopolnjevati svoje ekonomsko in politično znanje. Zlasti se morajo partiji in partijske organizacije odločno boriti proti tendencam partikularizma, kajti te so škodljive ne le skupnosti, marveč tudi posameznim podjetjem in s tem vsakemu posamezniku.

2. Najvažnejša in konkretna današnja naloga partijcev in partijskih organizacij je skrbeti, da bodo delavski sveti temeljito obravnavali predlog družbenega plana za 1952. leto. Ta predlog določa načela ekonomskega sistema, ki ga uvajamo, in glavno smer našega gospodarskega razvoja v tem letu. Cimbolj razumeti in poznati današnje ekonomske naloge podjetij in vsebino novega ekonomskega sistema ter ju s konkretnimi pripombami in predlogi izvajati, mora biti namen in rezultat diskusije o družbenem planu.

3. VI. plenum CK KPS smatra, da se je treba odločneje kakor doslej boriti za večjo produktivnost dela, za boljše finančno in komercialno poslovanje. Se bolj odločno je treba nastopiti proti vsem, ki zaradi neosnovanih vzrokov ne izpolnjujejo svojih nalog. Pozvati je treba na odgovornost in kaznovati vsakogar, kdor s svojim slabim delom onemogoča večje uspehe podjetju, ter prepričiti, da bi posamezniki prihajali do nezasluzenega plačila na tuj račun.

4. Posvetiti je treba več skrbi zaščiti delavcev. Med vzroki številnih nesreč je tudi premajhna pazljivost pri delu in pomanjkanje izkušenj, zlasti pri mlajših delavcih. Zato naj delavski sveti skupaj s partijsko in sindikalno organizacijo vzgajajo delavce tako, da bo število nesreč zaradi subjektivnih okoliščin praktično odstranjeno. V ta namen je treba izrazite primere malomarnosti ali lahkomišelnosti ter neupoštevanja predpisov in navodil pri delu tudi strogo kaznovati.

5. Delavski sveti naj se bolj zanimajo za lokalne probleme. Aktivneje naj sodelujejo pri reševanju raznih komunalnih, prehrabnih, kulturno-prosvetnih, zdravstvenih vprašanj in tako dalje. V korist vseh neposrednih proizvajalcev naj bodo vsestransko aktivni. Lokalno-oblastvenim organom naj nudijo pri reševanju lokalnih problemov v okviru možnosti tehnično, strokovno in materialno pomoč.

6. Zaradi nekaterih specifičnosti ter dokaj številnih slabosti in napak pri delavskih svetih na področju trgovine, gostinstva in turizma je treba tem delavskim svetom nuditi čim večjo pomoč. Okrajna partijska vodstva in odgovorni partijski delavci morajo z vzgojno-političnim delom pomagati tem delavskim svetom v boju proti vsem pojavom nerazumevanja vloge socialistične trgovine, proti pojavom špekulantstva, nediscipline in nepravilne politike cen.

7. Ker nekatere partijske organizacije smatrajo, da zaradi uveljavljanja delavskih svetov nimajo več nikakršne odgovornosti do tistih vprašanj, ki jih rešujejo delavski sveti, in so se zato pasivirale, poudarja VI. plenum CK KPS, da je tako mnenje povsem napačno in škodljivo. Partija, kot organizacija najzavednejšega in najnaprednejšega dela delavcev mora razvijati svojo aktivnost v vseh vprašanjih, ki so v interesu kolektiva; komunisti morajo biti vedno najaktivnejši in najdoslednejši izvrševalci nalog, ki jih ima celotni kolektiv. S preprečevanjem, osebno sposobnostjo, osebnim vplivom in z upravičeno kritiko ter praktičnimi zgledi se morajo partiji in partijske organizacije nenehno boriti za socialistične cilje, ki so hkrati cilji Partije in vsega delovnega ljudstva.

KOVAŠKA

Mi, kar nas je kovačev, mi bomo vsi kovali,
kovali svoja srca, kovali svoj značaj,
kako zvone nam duše, bomo poslušali —
zakaj?
Mordà pod kladivi se nam oglasi kedaj
srce, ki v njem bo pravi bron,
da pelo bo, vabilo kot zvon,
da bomo krog njega se zbrali...

Vsi: — črni rudarji iz Idrije, iz Trbovelj,
iz plavžev gorenjskih, iz Kaplje, iz Borovelj,
od Nabrežine beli kamenarji,
devinski opaljeni ribarji,
polnagi nosači iz luke tržaške — četa,
kot da kiparju ušla je izpod dleta —
vi, sključeni tkalci od stativ, strojarji
smrdljivci, zaviti v čresla ostri duh,
vi mlinarji, ki nam meljete kruh,
zidarji iz Renč, mizarji šentviški, Solkanci,

drvarji po šumah, šoto vozeči Ižanci,
ti mož, ki orješ in seješ, se družno z volom potiš,
ti štajerski viničar, ki nam vince mediš,
ti, s svincem v pljučah, z očmi gasnočimi stavc,
v vrtinec mirno zroči savinjski plavec,
Vipavec brbljavi, zamišljenni briški kolon,
vsi, ki poznate otiske zapestnic - spon,
tudi vi, pozorno sklonjeni naprej,
brodarji v bodočnost, v obzorja nova brez mej...

Zato bomo mi kovači kovali,
trdo kovali, tenko poslušali,
da ne bo med nami nespoznani,
ko pride čas,
ko sine dan,
da vstane, plane kladivar, kladivar silni iz nas...

OTON ŽUPANČIČ

In je vstal, planil kladivar, kladivar silni iz nos...

S TRŽAŠKEGA

Repentaborski občinski svet zahteva upravne volitve

Na zadnji seji repentaborskega občinskega sveta, ki je bila v novem občinskem poslopiju je župan, po prečitani zapisnika prejšnje občinske seje, prebral protestno resolucijo proti nezakoniti odgoditvi upravnih volitev na anglo-ameriškem področju, ki jo je predložil občinski svetovalec Karel Skrabar.

Po daljši diskusiji, v kateri so sodelovali svetovalci raznih političnih skupin in na kateri so ostro obsodili naklonjenost ZVU italijanskim iredentistom, ker je sprejela njihove zahteve, da se volitve, ki bi morale biti že meseca oktobra preteklega leta, odgodijo za nedoločen čas. Vsi svetovalci in posebno še svetovalec Ljudske fronte Silvester Skrabar, so zahtevali naj se resolucija zaostri. Ob zaključku diskusije je bila sprejeta resolucija, v kateri pravijo med drugim:

»V zvezi z ukazom št. 88 z dne 29. oktobra 1951, s katerim se podaljšuje delovanje občinskega sveta za nedoločen čas, občinski svetovalec občine Repentabor, zbrani na prvi seji občinskega sveta po preklicu razpisanih volitev ugotavljajo, da je mandat občinskega sveta, ki je bil na osnovi volitev iz leta 1949 določen za dobo dveh let, zapadel. Zaradi tega so bile razpisane volitve, ki bi morale biti predvidoma v naši občini 14. oktobra 1951 in morali bi razpustiti občinski svet.

Anglo-ameriška vojaška uprava je v veliko presenečenje vse demokratične javnosti podredila demokratična načela in pravice volitev političnim interesom italijanskih iredentističnih skupin, ki delujejo v škodo neodvisnosti Tržaškega ozemlja in proti življenjskim interesom tukajšnjega prebivalstva, ter prvotno odgodila. nato dokončno preklicala ukaz o že razpisanih volitvah.

Občinski svet zahteva preklic ukaza št. 88 in nove volitve v toku 6 mesecev, v nasprotnem primeru bo po tem roku podal ves občinski svet ostavko.

Resolucija repentaborskega občinskega sveta ni samo izraz zahtev in volje občanov občine Repentabor, ampak predstavlja zahtevo večine prebivalstva anglo-ameriškega področja Tržaškega ozemlja, ki je že ob odgoditvi volitev odločno obsodilo protidemokratski ukrep vojaških oblasti. Vsako zavlačevanje novih upravnih volitev v Trstu in podeželskih občinah predstavlja odkrito podporo italijanskemu imperializmu, ki bi hotel ponovno zaslužiti Trst in njegovo okolico. Zato je dolžnost vseh občinskih svetov, da zavzamejo enako stališče kot repentaborski občinski svet in zahtevajo čimprejšnjo izvedbo upravnih volitev.

Nova diskriminacija zoper Slovence

Ze več tednov delijo v Trstu in okolici obrazce za popis dohodnine posameznega prebivalca. Obrazci, ki so zelo obširni in zapleteni, so bili tiskani samo v italijanski in razposlani po vsem področju. K obrazcom so predložili tudi navodila, ki so bila prav tako tiskana samo v italijanski.

Po nešteti intervencijah in protestih slovenskih davkoplačevalcev, ki so zahtevali slovenske tiskovine, se je finančna uprava končno odločila, da natisne nekaj izvodov navodil v slovenski, ki pa jih službojoči uradniki niso delili vsem Slovincem, ampak samo na zahtevo posameznikov.

Tak način postopanja in diskriminacije, poznajo tržaški Slovenci že trideset let. Prav tako so delali italijanski iredentisti, ki imajo v Trstu vse ključne položaje civilne uprave, pri izvedbi zadnjega ljudskega štetja, ki so celo uradniki grozili Slovincem, ki so zahtevali slovenske obrazce, da slovenski obrazci ne bodo veljali in da bodo morali zato plačati visoke globe. Slovensko prebivalstvo zahteva, da Zavezniška vojaška uprava napravi konec takemu zapostavljanju Slovincem in da da Slovincem vse narodnostne pravice, ki jim pripadajo kot enakopravnemu narodu na Tržaškem.

Od Triglav do Jadrana

IZ SLOVENSKE ISTRE

Pred volitvami v vodstva osnovnih organizacij SIAU

V soboto so se zbrali v koprskem gledališču delegati okrajnega zbora SIAU. Poročilo o delu in nalogah frontnih organizacij pred volitvami v svoja vodstva, ki se bodo začele že ta mesec in trajale ves februar, je podal tovariš Karel Prijon. Med drugim je poudaril, da delovna zavest naših ljudi utrjuje moč organizacije SIAU, saj so opravili frontovci med tekmovalcem v počastitev 10-letnice vstaje naših narodov nad 320.000 ur prostovoljnega dela na različnih objektih. Zatem je govoril o nalogah organizacij SIAU pred volitvami. Rekel je, da je treba usmeriti aktivnost k pozitivni delavnosti predvsem mladinske, kakor tudi drugih množičnih organizacij. Prav tako je treba, da pomaga Fronta volivcem pri organizaciji predvidenih občinskih ljudskih odborov, pri določanju teritorialne pripadnosti posameznih krajev in pri volitvah v občinske in vaške svete. Frontne organizacije naj pred volitvami skličejo občne zbornice, na katerih naj pretresajo dosežke do sedaj in izvolijo nove odbore.

O krepitvi zadrugištvu na podeželju je govoril tovariš Ivan Knez. Rekel je, da si ne moremo zamisliti zadrugištvu brez močne politične akcije, samo s strokovno tehničnim delom. Važno vlogo imajo pri tem splošne kmetijske zadruge, predvsem pa organizacija SIAU. Prikazal je raz-

voj zadrugištvu na Koprskem in dosežanje pomanjkljivosti. »Današnji razvoj nam jasno nakazuje,« je dejal tovariš Knez, »da je treba odločneje pristopiti k intenzivnemu obdelovanju zemlje in ustvarjanju vzornih gospodarstev, da bomo s tem znižali proizvodne stroške.« Edina oblika, s katero lahko uspešno in v kratkem času moderniziramo naše kmetijstvo, dvignemo donos posameznih vej gospodarstva, so kmečke delovne zadruge. Na Koprskem je 13 KDZ s 314 gospodarstvi in 1.286 člani. Težave zadrug so predvsem v tem, da imajo zemljišča razkropljena. Ob zaključku je dejal, da morajo KDZ poslovtati na osnovi lastnega gospodarskega računa in po novi metodi dela, to je po akordnem sistemu. Zadrugištvu morajo tudi sami pretresati dosežanje pomanjkljivosti in negativne pojave pri delu, ker le tako se bo v zadrugah razvijalo močno socialistično gospodarstvo. Vse te naloge pa ne smejo biti samo naloge zadrug in njihovih članov, temveč tudi skrb partijskih organizacij, Fronte in drugih družbenih organizacij, ki naj s svojimi navetmi in razpoložljivimi sredstvi pomagajo kmetijskemu zadrugištvu.

Na zboru so po živahni diskusiji sprejeli poleg sklepov tudi pravilnik o volivnem postopku na letnih občnih zborih SIAU, katerega je obširneje obrazložil tovariš Egidij Novel.

delovne zadruge v bližini Pirana si ne prizadevajo, da bi oskrbovale trg z zimsko zelenjavo in drugimi pridelki. Tako n. pr. prodajajo zadruge krompir samo za dinar ceneje od privatnika. Hkrati pa prinašajo na trg neizbrano blago, tako da ga potrošniki ne marajo in kupujejo raje pridelke od privatnikov, ker so boljši. Zadruga na Krogu je imela možnost, da odpre v Piranu svojo prodajalno, vendar te še danes nima.

SV. PETER. — Mladinsko kulturno-umetniško društvo »France Bevka« se uspešno udeležuje. V nedeljo so morali na zahtevo vaščanov ponoviti Finžgarjevo »Verigo« na novovaškem odru. S to igro bodo gostovali tudi po okoliških vaseh. Agilni mladinci nameravajo v kratkem začeti s pripravami za uprizoritev nove igre, pri kateri se bodo še bolj potrudili.

PADNA. — Nenavaden prašič. Kmet Jože Pribac iz Padne št. 30 je prejšnji teden zaklal 180 kg težkega prašiča. Slanina je bila nad 10 cm debela, hrbtenica pa skoraj ravna. Posebno pa se je začudil Pribac, ko je ugotovil, da je bil prašič tudi brez »ražnja«, kakor pravijo domačini najboljšemu prašičjemu mesu, ki zraste na obeh straneh hrbtenice. Pribac pravi, da je v svojem življenju zaklal nad 300 prašičev, toda kaj takega se mu še ni pripetilo.

MOPIV IZ ISTRE

S KRASA

Pred občnimi zbori KDZ v sežanskem okraju

V vseh kmečkih delovnih zadrugah Sežanskega okraja se živahno pripravljajo na letne občne zbornice. Upravni odbori z vso resnostjo sestavljajo letna poročila, zadrugištvu pa se razgovarjajo o novem vodstvu, ki ga bodo morali izvoliti. V tem tednu bodo imele občne zbornice KDZ Tomaj, Crni Kal, Divača, Ku. bed, Gabrovnica, Komen, Vrhpolje, Lokev in Orlek.

Zadrugištvu v Tomaju bodo občni zbori izvedli praznično. Upravni odbor se ne boji dati svojim članom letnega obračuna svoj so dobro gospodarili in pričakujejo dober trud. V KDZ Gabrovnica se pripravljajo na notranje organizacijske in gospodarske spremembe. V Crnem Kalu se bodo razgovarjali o uspehih svojega gospodarstva, saj so lani zriholali velike površine in zasadi 50.000 trt. Tudi KDZ Ku. bed je v zadnjem letu precej napredovala, saj si je prva v Istri nabavila lasten traktor. Prihodnji teden bodo imele občne zbornice KDZ Truske, Hrpolje, Kopriva, Rižana, Trsek, Popetre in Zazid, druge pa v zadnjih dneh tega meseca.

V vseh KDZ bo glavni predmet obravnavanje — poleg izvolitve novih vodstev — uvedba gospodarskega proračuna, ureditev skupinskega dela in vprašanje arondacije zemljišč. V nekaterih zadrugah kakor Crnotiče, Hrpolje, Trsek, Podgorje, Zabavlje, Rakitovec, Mi. sliče, Vatovlje, Popetre in Zazid, pa bodo morali misliti na pospešitev tistih panog, ki so najbolj rentabilne. V KDZ Mislje, Hrpolje in Trsek bodo morali zlasti dobro pripraviti občne zbornice, ker so tu nekateri člani upravnih odborov napravili s svojim razbijaškim delom precejšnjo politično in gospodarsko škodo. V. J.

IZ IDRJE

CERKNO — Moderna strokovna šola, v kateri se je začel pouk že leta 1950, se vedno bolj širi. Poleg učilnic in delavnic grade sedaj tudi tri šolske elektrarne, ki bodo služile praktičnemu pouku. Dve bosta manjši (na lokomobilu in diesel agregat), tretjo pa bodo začeli graditi na potoku Zapoška. Ta hidroelektrarna bo razen šolskim namenom služila tudi potrebam samega Cerknega in okoliških vasi, katerim bodo napeljali električno napeljavo učenci te šole. Pohvale vredno je delo učencev lanske jeseni, ko so napeljali elektriko v nad 30 malih gorskih vasic, ter zgradili daljnovidne visoke napetosti od hidroelektrarne Fužine do vasi Savodenj in Otaleža.

V šolskem poslopiju je tudi internat, v katerem učenci stanujejo in se hranijo. Preskrbljeno je tudi za njihovo razvedrilo v prostem času; tako imajo šahovski klub, tamburaški orkester, gojijo razne fizikalne panoge itd.

Ceprav je šola še v nedograjnem stanju se pouk vrši redno in vsako leto prihaja iz nje lepo število mladih strokovnjakov. Letos bo dala 44 absolventov, ki jih bodo zaposlili po raznih elektrarnah in tovarnah, najboljšim pa bodo nudili možnost nadaljnjega študija v Ljubljani. P. F.

S POSTOJNSKEGA

Gasilska društva se pripravljajo na občne zbornice

Vsa prostovoljna gasilska društva postojnskega okraja se marljivo pripravljajo na letne občne zbornice, na katerih bodo polagala obračun dela v preteklem letu in sprejela načrte za tekoče leto.

V minulem letu se je aktivnost v gasilskih organizacijah zelo povečala, zlasti še med 6-mesečnim tekmovalcem v počastitev 10. obletnice ustanovitve JNA. Od Glavnega odbora ZB so prejela diplome PGD: Postojna, Unec, Laze, Nova vas pri Rakeku, Velike Bloke, Zagorje na Krasu in Okrajna zveza Postojna.

Okrajna gasilska zveza bo letos organizirala gasilska društva še v Dolenji Košani, Ivanjem selu pri Rakeku, Zirovnici pri Grahovem in

v Velikem potoku pri Postojni. Nekatera PGD bodo letos adaptirala, dogradila ali na novo zgradila razne gasilske objekte.

Ljudska univerza je priredila predavanja v Razdrtem, Dolenji vasi, Senožečah, Vel. Ubeljskem, Postojni in Starem trgu. Obisk predavanj je bil zelo dober.

HRASCE. — Kulturno prosvetno življenje v Hraščah in okoliških vaseh Goriče. Studenec in Hrenovice je zadnje čase precej razgibano. Posebno je uspel izobraževalni tečaj v Hraščah, na katerem so tečajniki sklenili, da bodo uprizorili Finžgarjevo igro »Verigo«. Kljub raznim težavam glede odra, opreme itd. je igra uspela. V kratkem bodo ustanovili tudi prosvetno društvo.

Državo bo v premoženjsko-pravnih razmerjih zastopal poseben organ

V smislu načel novega finančnega sistema v FLRJ je treba tudi državo kot premoženjsko-pravno skupnost pravno zaščititi v bistvu na enak način, kakor je pravno zaščitena vsaka druga premoženjsko-pravna skupnost. V tem namenu je zvezna vlada FLRJ predložila Ljudski skupščini FLRJ predlog zakona o državnem pravobranilstvu, ki naj zagotovi materialno varstvo državnega premoženja, varuje interese države in jo zastopa v njenih premoženjsko-pravnih razmerjih. Ta zakonski predlog obravnava zakonodajni odbor Ljudske skupščine FLRJ, da ga po tej obravnavi predložijo Ljudski skupščini v končno odločitev.

Do sedaj takšnega organa, ki bi skrbel za enotno pravno zastopanje države in njenih organov v premoženjsko-pravnih razmerjih, ni bilo. Javno tožilstvo ni imelo te naloge; ono je sicer varovalo javne interese, toda za to, da skrbi za materialno varstvo države nasproti posameznikom, podjetjem in organizacijam, pa ni bil določen organ, ki bi mu bila to edina naloga. Do sedaj je interese države branil pred sodiščem predstojnik ustanove, podjetja ali tudi ustrezni državni organ sam.

Po novem zakonskem predlogu o državnem pravobranilstvu pa je ministarstvo za finance, zvezno in republiško, tista upravna enota, ki v državnem pravobranilstvu kot svojem organu, zastopa celotno premoženjsko-pravno varstvo države. Državno pravobranilstvo je upravičeno, da kontrolira upravljanje obče-ljudskega premoženja in da varuje družbeno skupnost pred nedovoljenim uporabljanjem njenih sredstev. Osebe, ki so doslej nastopale pred sodiščem, arbitražo itd. kot zastopniki interesov države, niso mogli nastopati kot zastopniki obče-ljudske lastnine, marveč le tistega dela državnega premoženja, ki je bilo prepuščeno določenemu podjetju ali ustanovi, ki so jo zastopali. Posledica tega je bila, da so bili interesi države različno zastopani, ne da bi se imelo pred očmi stanje, potrebe in predviden nadaljnji razvoj obtega ljudskega premoženja. Danes, ko z demokratizacijo upravljanja gospodarstva vedno vidneje nastopa ljudstvo kot upravitelj in lastnik obtega ljudskega premoženja, je treba tudi na enoten način braniti interese tega premoženja. Državni organi prestajajo bili operativni — administrativni upravitelji obče-ljudskega premoženja in zato tudi nimajo pravice, da to premoženje ločeno, vsak državni organ za sebe, zastopa. Povrh tega mora biti dana tudi možnost, da neki tretji pravni organ, to je državno pravobranilstvo, posreduje v primerih, ko je z upravnimi odločbami nepravilno uporabljen zakon v korist posameznika ali pravne osebe na škodo skupnosti, na škodo obtega ljudskega premoženja.

Ker je državno pravobranilstvo organ ministrstva za finance, zveznega in republiškega, je s tem prenesena skrb za obče-ljudsko premoženje na ministrstva za finance. Ljudski odbori, ki po zakonskem predlogu nimajo svojega pravobranilstva, prosijo republiško pravobranilstvo, da jih zastopa. Državni pravobranilec je pooblaščen, da poleg obteh državljanjsko-pravnih sporov zastopa obče-ljudsko premoženje tudi v sporih za poravnavo škode, nastale z nezakonitim izkoriščanjem ali razpolaganjem z osnovnimi sredstvi gospodarskih podjetij in gospodarskih združenj, ali za poravnavo škode, ki je bila povzročena obče-ljudskemu premoženju, ki je bilo dano na izkoriščanje za drugam, društvom in organizacijam. Pravobranilec lahko posreduje tudi v sporu dveh ali več gospodarskih organizacij.

Kongres sindikatov tekstilnih delavcev

Letos 5. in 6. julija bo v Beogradu III. kongres Zveze sindikatov tekstilnih delavcev Jugoslavije. Kongres je razpisan že sedaj, da pripravijo sindikalne organizacije predloge za sestavo novih pravil, ki bodo sprejeta na kongresu.

Minister Aleksander Ranković je govoril o nalogah Uprave državne varnosti

V soboto se je začela v Beogradu četrta letna konferenca partijske organizacije UDV Jugoslavije. Na konferenci je govoril član Politbiroja CK KP Jugoslavije in minister za notranje zadeve vlade FLRJ Aleksander Ranković. Iz njegovega govora prinašamo glavne misli.

Ko je v začetku opozoril člane partijske organizacije UDV, da sta kritika in samokritika močno orožje v borbi za pravilno delo tako partijske organizacije, vsakega njenega člana, kakor tudi samega vodstva, je tovariš Ranković poudaril, da je v okviru splošnih revolucionarnih ukrepov

in nazorov pri graditvi socializma v naši državi osnovna naloga UDV čuvanje varnosti države in socialističnega razvoja pred vsakovrstnimi sovražniki. Potemtakem je celotna delavnost partijske organizacije v vsakem takim organu odvisna od te osnovne in specifične naloge. Seveda pa vsekakor ne pomeni, da komunisti ne nastopajo pri delu v UDV povsod in v vseh okoliščinah samo kot organi svoje ustanove, ampak obenem kot politični ljudje. V našem dosedanem delu se niso pokazale samo take težnje, temveč so se pojavili tudi taki tovariši, ki pozabljajo, da so predvsem komunisti in da morajo bolj kakor kaj drugega imeti pri srcu Partijo in partijski odnos do nalog. Tako se na primer dogaja, da se tovariši, ki so zaposleni pri UDV, zlasti v notranjosti, še mislo povsod aktivno vključili v delo.

Zatem je tovariš Ranković govoril o škodljivi razdelitvi dela po sektorjih. V takih razmerah neizogibno nastajajo hude pomanjkljivosti in delu. Na eni strani se kadri enostransko razvijajo v smislu neke ozke specializacije, za določen sektor dela, na drugi strani pa se pri delu izgublja splošna organizacijska in zlasti — zelo važna in bistvena — politična celotnost. Dogaja se na primer, da se partijska linija nehoti izmaliči zaradi nerazumevanja, ali pa se ljudje ne znajdejo v nekaterih zamotanih okoliščinah. Ko nekateri partijska vodstva na terenu zaradi navadnega birokratstva in birokratske metode dela in vodstva prepuščajo izključno UDV, da se bori proti sovražniku in sovražni dejavnosti, je to oportunistem najslabše vrste.

»Naši vodilni kadri,« je dejal tovariš Ranković, »komunisti pri partijskem delu, kakor tudi tisti, ki delajo v državnih organih, so kakor da so se odvdali — neutruđljivo in s tisto nam lastno in znano vsmo —

zvtrajne in konkretne borbe preko množic in s pomočjo množic proti slehernemu sovražniku in sleherni sovražni dejavnosti.«

Ko je navedel, ga so bili pri nas doseženi velikanski uspehi v demokratizaciji države, je tovariš Ranković dejal, da je prvi pogoj za nadaljnje razvijanje demokracije v naši državi — razvijanje demokracije v partijskih organizacijah. Samo z demokratizacijo oziroma s svobodno razpravo in borbo mnenj v partijski organizaciji lahko pridejo na dan vse pomankljivosti in slabosti pri delu partijske organizacije in vsakega njenega člana posebej. »Nekateri malo-meščanski elementi,« je nadaljeval tovariš Ranković, »razumejo demokracijo tako, kakor da ima vsak član Partije pravico delati, kar hoče, da lahko svobodno in prosto nastopa nasproti dolžnostim člana Partije, kakor so: redno prihajanje na partijske sestanke in takojšnje izvrševanje partijskih nalog. Partijska disciplina in partijska demokracija nista dva polma, ki drug drugega izključujeta, nasprotno, to je ena sama enota.«

Ko je poudaril velikansko in odgo-

vorno vlogo partijske organizacije, je tovariš Ranković dejal, da moramo predvsem gojiti in nadalje razvijati ljubezen komunistov do dela, zagotavljanje komunistični odnos do nalog in način njihovega izvrševanja z neprestanim vzgojnim vplivom za odstranjevanje raznih brezvestnosti in nemarnosti pri delu. Nato je tovariš Ranković govoril o potrebi strokovne in ideološke politične izobrazbe in o potrebi revolucionarne budnosti v partijski organizaciji UDV Ob koncu je dejal:

»Neprestano moramo imeti pred očmi, da UDV ni organ, ki bi bil poklican razvijati svojo aktivnost samo takrat, kadar gre za kako sovražno delavnost, škodljiva početja itd., toda prav kot državni organ mora še bolj dosledno varovati zakonitost in ščititi pravice vsakega posameznega državljana. Zaradi tega je skupaj z vodstvom UDV dolžnost tudi partijske organizacije, da se še bolj trudi pri izvajanju pripadnikov UDV v tej smeri, da spravi v sklad z zakonitimi predpisi vso svojo praktično dejavnost in vse svoje ravnanje.«

Vlada FLRJ bo predložila proces v Plovidivu OZN

Pred štirinajstimi dnevi je bolgarsko okrožno sodišče v Plovidivu obsodilo dva naša državljana na smrt, enega na 20, tri pa na 10 let ječe, ker so bili jugoslovanski vohuni in zarotniki zoper današnji bolgarski režim in zoper vse vlade ljudske demokracije. Ta proces, ki je bil končan 30. decembra, in so o njem začeli informbirojevski listi pisati šele sedaj, se sicer ne razlikuje od drugih monitiranih procesov po informbirojevskemu načinu, vendar je značilen zaradi tega, ker so kljub dobro pripravljenemu poročilu in informbirojevskemu tisku in radiu, še vedno dovolj jasno vidne izmišljene fabrikacije o jugoslovanskem vohunstvu in zarotništvu.

Vsi obsojenci so že dolga leta živeli v Bolgariji. Danilo Dončić, ki je doma iz Vranja, se je med zadnjo vojno s člani Domovinske fronte boril proti fašistom, po vojni pa je bil sprejet v bolgarsko partijo in bil tudi predsednik LF naših rojakov v Plovidivu. Po njenem razpustu, ob resoluciji Informbiroja, so sicer napravili pri njem nekaj preiskav, potem pa je imel mir. Aretirali so ga lani 3. aprila. Poročila o procesu pravijo, da je Dončić večkrat zahajal na sestanke z ljudmi, ki so pozneje zbežali v Jugoslavijo in da se je udeležil proslave Dneva JLA v jugoslovanskem veleposlaništvu v Sofiji. Več pa poročila ne povedo.

Makedonski rojak Tafil Redžepov je živel že od leta 1928 v Plovidivu, kjer se je naposled osamosvojil kot slaščičar. Tudi on je bil član nekdanje organizacije L. F. v Plovidivu. Njega so napravili za jugoslovanskega zarotnika na naslednji način: pred meseci je zapustil delo njegov delavec Ivanov in Redžepov dolgo časa ni vedel, kje se nahaja. Nekega dne pa je dobil pismo, v katerem mu Ivanov sporoča, da je že izvršil vsa

njegova naročila in da se zdaj odpravlja v godzove, odkoder se mu bo javil. Redžepov je takoj spoznal, da so mu pisimo podtaknili, a ko ga je odnesel organom državne varnosti, so ga zaprli. Tudi njemu, kakor drugim obtožencem, je očitala obtožnica, da so se sestajali z ljudmi, ki so pozneje zbežali v Jugoslavijo.

Sovražna protijugoslovanska politika Bolgarije, ki so jo 14. decembra lani obsodili Združeni narodi, skupaj s podobnimi postopki satelitskih držav Sovjetske zveze, bo sedaj ponovno predložena temu najvišjemu mednarodnemu forumu. Jugoslavija je namreč v posebni noti sporočila bolgarski vladi, da bo obvestila Organizacijo združenih narodov o sodni razpravi v Plovidivu. Vlada FLRJ je v svoji noti poudarila, da je takšno ravnanje v nasprotju z obveznostmi mirovne pogodbe, spoštovanja človeških pravic in osnovnih ljudskih svobostim. Jugoslavija odločno zahteva, da bolgarska vlada takoj ukrene vse potrebno, da se prepreči izvršitev smrtnih kazni ter da se obnovi proces ob navzočnosti javnosti in predstavnikov jugoslovanske ambasade v Sofiji, na katerem bi bila obtožencem zajamčena svobodna obramba.

Tečaji za tajnike bodočih občinskih odborov

Svet za zakonodajo in izgraditev ljudske oblasti vlade LR Slovenije se pripravlja na organiziranje tečajev, na katerih naj bi se tajniki bodočih občinskih ljudskih odborov pripravili za delo v teh odborih. Ti tečaji se bodo začeli sredi februarja. Med obiskovanjem tečajev, ki bodo trajali 4 do 6 mesecev, se bodo tajniki seznanili z načinom upravnega poslovanja občin in z upravnimi političnimi ter gospodarskimi vprašanji. V nekaj letih bodo končali te tečaje vsi bodoči tajniki občinskih ljudskih odborov, ki jih bo, kakor sodijo, približno pet do šest sto.

Mali oglasi

Ribarsko podjetje »Istria« v Isoli sporoča, da je v likvidaciji. Vse upnike in dolžnike naproša, da do vključno 25. t. m. poravnajo eventualne račune, ker sicer po tem roku zapadejo.

Vilma Benvenuti iz Isole, ulica Tamara 6, je izgubila 9. januarja v koprskem pristanišču ročno uro s kovinskim nosom. Poštenega najditelja naproša, da vrne uro proti nagradi na gornji naslov.

Javna zahvala zdravnikoma dr. Pišotu in dr. Struklju v Izoli. Tovariš Lučvik Ličan in njegova žena Antonija se zahvalujeta omenjenima

Sedanje cene se ne smejo zvišati

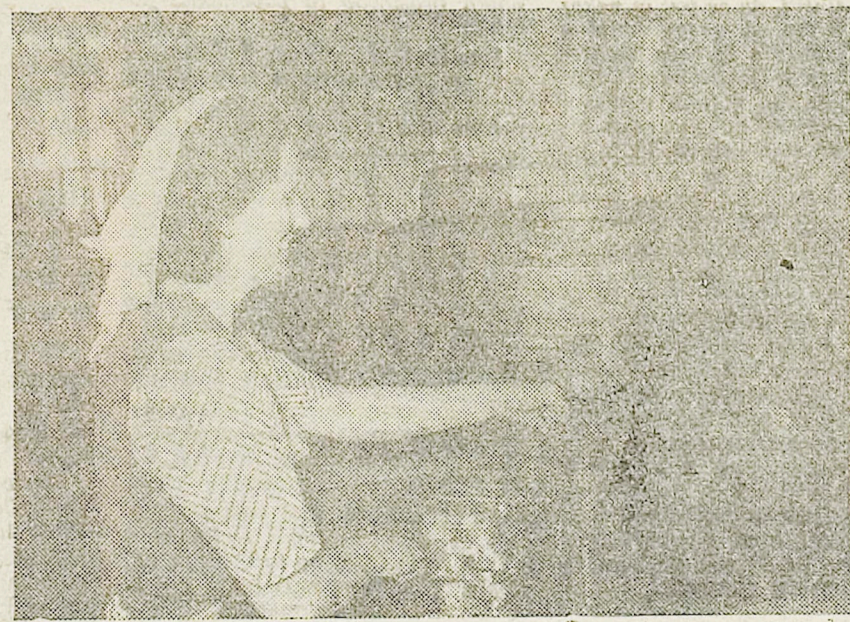
Urednik Tanjuga se je v zvezi z uveljavitvijo novega sistema ekonomskih cen obrnil na predsednika zveznega Sveta za blagovni promet ministra Osmana Karabegoviča, ki je odgovoril na vrsto vprašanj.

Na vprašanje, kako prihaja novi sistem do izraza, je minister v glavnem odgovoril, da pomenijo novi ukrepi v gospodarstvu veliko spremembo v našem gospodarskem življenju. Proizvodna podjetja morajo poslovať v okoliščinah svobodnega delovanja ekonomskih zakonov, tako v proizvodnji kakor tudi v razdeljevanju blaga.

Sedanja višina cen industrijskega blaga na trgu ustreza razmerju ponudbe in povpraševanja in torej izraža razmerje med našimi proizvodnimi možnostmi in kupnimi skladi prebivalstva. Lahko se pa zgodi, da bodo posamezna proizvodna podjetja, oprirajoč se na svoje prve kalkulacije, prišla na trg z novimi cenami, ki ne bodo ustrezale doseženi stopnji stabilizacije cen. V takih primerih bo morala trgovska mreža paziti na to, da bo kupovala blago po takih cenah, da bo lahko prodajala to blago po dosedanji maloprodajni ceni, ki se je oblikovala na trgu. Trgovska podjetja na drobno namreč ne smejo zviševati sedanje cen v prodaji na drobno, ker za to ni upravičenih ekonomskih razlogov.

Na vprašanje, kako bodo novi ukrepi vplivali na trg s kmetijskimi pridelki, je minister Karabegović odgovoril med drugim: »Trg se nagiba k stabilizaciji na zadovoljivi stopnji in zato ni naloga, da bi prišlo pri cenah kmetijskih pridelkov zaradi uvedbe novega gospodarskega sistema do spremembe pri cenah na drobno. Vendar pa lahko nove blagovne tarife v prometu v določeni meri povzročijo motnje pri oblikovanju cen za posamezne predmete in za posamezna prodajna področja. V najkrajšem času bodo izdani predpisi, ki bodo zagotovili, da v že oblikovani stopnji cen ne bodo nastale motnje zaradi spremembe blagovne tarife. Zlasti bodo izdani ustrežajoči ukrepi za cenejši prevoz nekaterih živil (kakor na primer mleka, zelenjave, kuriva), ki bi bila zaradi prevoznih sredstev močno prizadeta, še bi tarife ostale nespremenjene. Dokler ti predpisi ne bodo izdani, nimajo trgovska podjetja nobenega vzroka zvišati prodajne cene kmetijskih pridelkov. Tudi pri goslinjskih starih ni vzroka za zvišanje cen. Posebni ukrepi bodo izdani glede družbene prehrane, ki jo je treba posebej obravnavati, da ne bi prišlo do kakšnega zvišanja cen v času, dokler obrati ne bodo radikalno zmanjšali svojih režijskih in drugih izdatkov.«

Na vprašanje o vlogi državnih organov pri reševanju teh vprašanj je naposled minister odgovoril, da bodo morali organi uprave za plan, uprave za cene itd. s sodelovanjem proizvodnih podjetij in ustrežajočih svetov vse potrebno ukreniti za preizkušanje kalkulacij in posameznih elementov kalkulacije, da bi kar najhitreje dobili nove prodajne cene proizvodnih podjetij. Zlasti uradi za cene in organi trgovske inšpekcije bodo morali paziti, da ne pride do neupravičenega zvišanja cen v trgovini in gostinstvu, zagotoviti bodo morali potrebno kontrolo in nastopiti z ustrežajočimi ukrepi proti posameznim trgovskim podjetjem, ki bi neupravičeno zvišale cene.

V TOVARNI »AMPELEA« V IZOLI. POLNJENJE KRIZEV

Razorožitev pred Združenimi narodi

Glavna skupščina Združenih narodov je pretekli teden sprejela zelo važen sklep, ki pomeni velik korak k ugotovitvi svetovnega miru in varnosti ter pomiritve napetosti v mednarodnih odnosih.

Poleg resolucij o skupnih ukrepih proti morebitnemu napadalcu je skupščina potrdila sklep o periodičnih sejah varnostnega sveta za zmanjšanje mednarodne napetosti. Vse te resolucije so bile sprejete z veliko večino glasov in le države Sovjetskega bloka so glasovale proti.

Toda najvažnejši med vsem je sklep skupščine za svetovno razorožitev. Sprejeta je bila resolucija zapadnih velesil, ki določa ustanovitev komisije za razorožitev namesto sedanjih komisij za atomsko silo in za klasično oboroževanje. Nova komisija, ki bo začela delovati v Parizu v 30 dneh, bo morala pripraviti predloge za znižanje oboroženih sil in oborožitve ter predloge za mednarodno nadzorstvo nad razorožitvijo. Glavna skup-

ščina je tudi sprejela prvotne načrte za razorožitev, ki so jih predložile zapadne velesile.

To je bila prevelika zmaga prijateljev miru, da bi sovjetski zunanji minister Višinski še nadalje vztrajal pri svojem trdovratnem negativnem stališču. Kljub temu, da je glasoval proti vsem sprejetim predlogom, je vendar izrazil svojo pripravljenost, da sodelujejo v novo ustanovljeni razorožitveni komisiji. Sovjetska delegacija je šla celo tako daleč, da je predložila nov načrt, ki je popolnoma nasproten dosežanemu sovjetskemu stališču in se le malo razlikuje od razorožitvenega načrta zapadnih velesil.

Sovjetski zunanji minister je namreč predložil, naj bi istočasno stopila v veljavo prepoved atomskega orožja in mednarodno nadzorstvo nad to prepovedjo, tej istočasnosti se je Višinski dosedaj vedno upiral. Prav tako je pristal na to, da ima mednarodni nadzorstveni organ stalno pravico izvajati nadzorstvo, česar se je Višinski dosedaj vedno bal in čemur se je vedno protivil.

Ta sovjetski preobrat je povzročil veliko iznenadenje pa tudi nezaupanje. Jugoslovanski delegat dr. Bebler je upravičeno očital Višinskemu, zakaj ni dal tak predlog v pododboru štirih velesil za proučevanje razorožitve. Res je sicer, da postavlja sovjetski predlog nekaj pridržkov, ki ulegnejo onemogočiji izvajanje tega predloga. Tako n. pr. postavlja Višinski le jasen pogoj, da se komisija za nadzorstvo razorožitve ne sme vmešavati v notranje zadeve nadzorovane države, kar lahko utegne sovjetska vlada izkoristiti za popolno prepre-

nje vsakega nadzorstva na svojem ozemlju. Končno je Višinski skušal plašiti s svojim izbrablenim predlogom za sklenitev mirovnega pakta med petimi velesilami, ki naj bi jim dal monopol pri odločanju o vprašanju varnosti, vendar ni ta predlog našel na nikak odziv.

Vse to nam dokazuje, da si načelo miru in medsebojne varnosti vedno bolj utira pot, tako da so celo njegovi nasprotniki prisiljeni obračati plaš po vetru, pa čeprav hinavsko.

Kdo bo novi predsednik ZDA

Pristanek vrhovnega poveljnika atlantskih oboroženih sil v Evropi generala Eisenhowerja, da bo kandidiral kot republikanski kandidat pri prihodnjih predsedniških volitvah v Ameriki, ki bodo novembra meseca, je močno razgibal zanimanje za ameriške volitve.

Volilna borba poteka v Združenih državah Amerike med obema tradicionalnima strankama, republikansko in demokratsko. Bistvena razlika med njima je ta, da veljajo republikanci za konservativce, medtem ko imajo demokrate za napredne.

Republikanska stranka se deli na dve krili: Senator Taft predstavlja desno krilo, ki je v notranji politiki močno konservativna, v zunanji politiki pa nacionalistično in protiantantsko usmerjeno. Zagovarja previdnost glede dajanja gospodarske pomoči Evropi.

Nasproti temu krilu pa je internacionalistična skupina republikanske stranke, ki se že močno približuje načelom demokratske stranke. Temu

PONOVEN POSKUS za sklenitev pogodbe z Avstrijo

Dne 21. t. m. se bodo sestali v Londonu namestniki zunanjih ministrov štirih velesil za sestavo državne pogodbe z Avstrijo. To bo — če bodo Sovjeti pristali na sestanek — točno 260. seja tega organa.

Zadnjič so se sestali namestniki za Avstrijo decembra 1950. Ko je tedaj uspelo skoraj v celoti odstraniti sporna vprašanja in so že upali, da bo pogodba v kratkem sklenjena, je so-

vjetska vlada postavila pogoj, da ne bo podpisala avstrijske pogodbe, dokler ne imenujejo tržaškega guvernerja, oziroma, dokler ne začnejo izvajati tržaškega statuta in italijanske pogodbe nasploh.

Nihče ni seveda verjel, da bi Sovjeti gojili kakke posebne simpatije za tržaškega guvernerja, marveč je v tem koraku gledal zgolj sovjetski maneuver, da preprečijo sklenitev pogodbe z Avstrijo in tako podaljšajo obstoječe stanje, ki omogoča, da ima Sovjetska zveza zasedbene čete v Avstriji ter zaradi zveze z njo tudi na Madžarskem. V primeru sklenitve avstrijske pogodbe bi morale namreč zasedbene velesile v Avstriji in med njimi tudi Sovjetska zveza v 90 dneh umakniti svoje čete. To bi pa utegnilo imeti slab vpliv na sovjetske satelite, predvsem pa na Češkoslovaško.

In vendar bi sovjetske čete kljub umiku iz Avstrije lahko ostale na Madžarskem, če bi n. pr. Sovjetska zveza z njo sklenila zadevno pogodbo. Tudi do sedaj odobrena določila osnutka pogodbe z Avstrijo zagotavljajo Sovjetski zvezi izredne gospodarske ugodnosti v Avstriji.

Kljub temu pa na Zapadu dvomijo, da bi Sovjetska vlada spremenila svoje stališče glede Avstrije. Prihodnji sestanek namestnikov bo pa vseeno zanimiv, ker bo vsaj pokazal, kakšno kravjo kupčijo bo to pot Moskva ponujala za podpis pogodbe z Avstrijo.

SOVJETSKI DEKRET O PREMESTITVI

Sovjetski režim se delno lahko zanese na prebivalstvo svojega obširnega imperija, zlasti pa v primeru vojne. Najboljši dokaz za to je, da so sovjetski birokratski mogotci odredili številne premestitve, da bi kaznovali cele narode zaradi nezvestobe njihovih kast. Tako so kirimski Tatarji in Čečeni-Inguši izgnani iz zemljevida.

Poglejmo, kaj pravi ukaz o premestitvi Čečenov-Ingušev, ki ga je podpisal vrhovni sovjetski Sovjetske zveze dne 25. junija 1946:

»Številni Čečeni in Inguši so se prostovoljno pridružili nemškim oboroženim silam in so se borili na njihovi strani ter pod njihovim poveljstvom in organizirali bande za izdajalski napad proti sovjetski oblasti. Večina prebivalstva te republike — pravi ukaz — ni nastopila v ničemer proti tem izdajalcem. Na osnovi vsega tega — zaključuje ukaz — se sovjetska republika Čečenov-Ingušev ukine, njeno prebivalstvo pa preseli drugam.«

Misliti, kakor bi nekdo želel...

Dreja: Čudno se mi zdi Vane, da se Višinski nikdar ne strinja s predlogi zapadnih možakov, s predlogi naših pa še celo ne?

Vane: Zato, ker ti mislijo na svoj način!

Dreja: Kaj pa to pomeni »misliti na svoj način«?

Vane: Odgovor je enostaven: ne misliti, kakor bi si nekdo drugi želel!

Mišj in maček...

Dreja: Zakaj MIS-i (Movimento sociale italiano — znana italijanska novo-fašistična organizacija, ki jo kličejo »mišiči«) — tako napadajo nas, Jugoslovane?

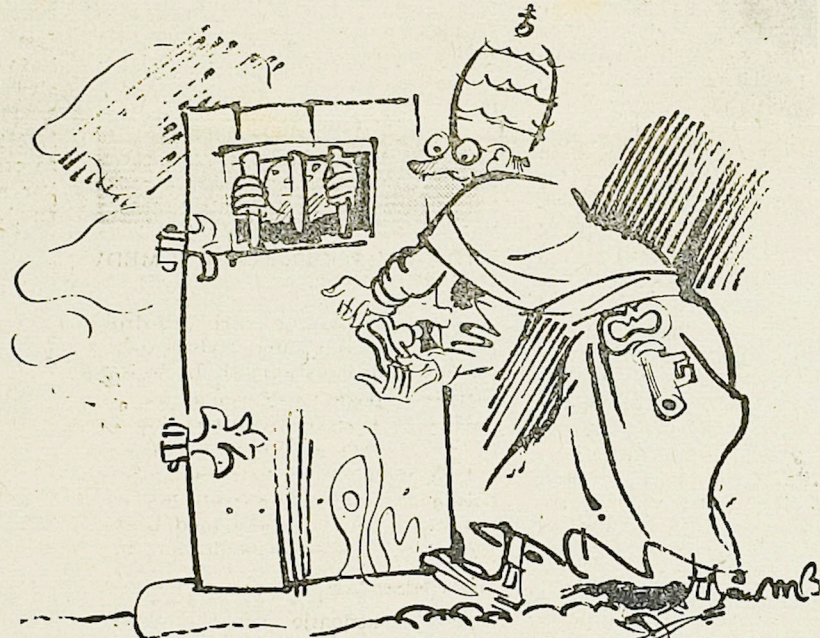
Vane: Zato ker so v zadnji vojni imeli na jugoslovanskih tleh precej opravka z »mačkami«.

Stalin je prejel brco

Bolgarski tednik »Borba« poroča o zabavnih razpravah, ki so jo imeli pred sodiščem v Gornji Orehovici. Na zatožni klopi je sedel 76 letni kmetič Popov, ki so ga obtožili, da je zlorabljal ime Stalina. V svojem zagovoru je Ilija odkritosrčno pojasnil, da so vse v njegovem kraju od kolchoza pa do traktorske postaje krstili z imenom Stalin. Posebno pa so povdarili, da je vsakdo dolžan imenovati svojo najdražjo posest z imenom velikega Osvoboditelja. Tako je Ilija imenoval svojo zvesto mulo, ki ga je toliko let nosila na hrbtu, imenoval »Stalina« v slavo velikega moža. Vendar se je pri tem obtoženi Popov potopil sodnikom, kako težko je žival navaditi na novo ime ter je priznal, da ji mora še danes prisoditi brco, da tako žival ve, koga misli, kadar zakliče Stalina.

Sodišče pa je kmetiča, ki je zlorabljal Stalinovo ime, vendar je oprostito z obrazložitvijo, da je Ilija prestar in da se v svoji zastoletosti ni zavedal posledice svojega dejanja. — Prepovedali so mu samo uporabljati novo ime mule.

PAPEZ JE MNOGO PRIPOMOGEL K IZPUSTITVI VOJNEGA ZLOČINCA PRINCA BORGHESEA

PIJ XII.: »Zdaj šele vem, zakaj mi je pravzaprav Peter zapustil te ključce...«

Sosednim šovinistom, ki se zbirajo pod klobukom CLN, zadnje čase pri nas marsikaj ne ugaja. Tako jim ne gre v glavo naš novi tednik »Slovenski Jadrani« in sicer zaradi svojega naslova, ki bi se po njihovem mnenju moral glasiti kaj drugače. Kako naj pride »Slovenski Jadrani« na ozemlje, ki je kakor pravijo italijanissimo, čeprav vsi vemo, da žive tod v ogromni večini Slovenci in Hrvati ter takti Italijani, ki so uvideli, da ljudska oblast ne dela prav nobene razlike ali Slovenec ali Italijan, če si pošten, in prav tako nobene, če si nepošten. No počasi se bo tudi šovinizmu posvetilo, da so bili ti kraji »terre italianissime« le v možganih nekkih irendentističnih zgodovinarjev, ki so se po nepotrebnem ukvarjali s stvarmi, ki jih niso, ali pa niso hoteli poznati. Tako pod doži, kakor pod Hatjburčani in kasneje pod fašisti, so bili ti kraji, izvemši nekaj mestnih narodnostnih otokov, od pamtiveka slovenski in je zaradi tega tudi ime »Slovenski Jadrani« za list, ki se bavi z njihovi svojiskim življenjem na vse posrečeno izbrano.

Dalje ne gre sosodnemu šovinizmu kaj posebno v račun naš novi hotel Triglav. To dokazuje dejstvo, da so mu posvetili v svojih činjah kar cele stolpce, kakor jih doslej niso

Ni jim prav

še nobeni zgradbi, ki so jim jo zadnja leta postavili pri njih darežljivi Američani. Mora nam naravnost laskati tako velika pozornost, ki bi dala slutiti, da se tod le nekaj giblje v razliko od onega mrtvila, ki ga je zapustila ljubeča madrepatria. Saj se je fašistovska Capodistria hvalila, da ni bila v mestu že 50 let zgrajena nobena nova hiša. Sicer bolj slab rekord, ki je pa imel, kakor vidimo, za neke ljudi tudi svojo privlačnost. In ker je to, kar oni pravijo najboljšje in najlepše, bi morali to sumljivo prvenstvo trajati vsaj še toliko let. Toda ljudska oblast je že davno prekinila to »vidilo« in ne šele sedaj s poslopjem, ki bi bilo v čast celo imenitnemu Trstu, kaj šele v očeh šovinističnih irendente danes tako neimenitnemu Kopru. Zato je tudi kaj razumljivo tudi njeno razburjenje. Se malo v tej smeri naprej, pa ne bo mogel noben šovinističen krik več prepričati še tako šovinistično zaljubljenih glav in lakoti, kuqi, vojski, ki puštojšijo »zono B«, kjer bi zasijalo, le če bi oni znova tja prišli, svetlo sonce.

Seveda je bil v klevetniški domišljiji tržaškega šovinizma hotel Tri-

glav zgrajen samo za izbrance, dočim nima »vraja« zlasti italijanska, dostopa niti v bližino, kaj šele v poslopje. So pač ljudje, ki merijo vse po svoji meri. Pri njih je pač tako, da se deloven človek lahko ustavi samo v zakotni betoli. Pri nas pa izbrancev ni. Velik obisk novih prostorov to popolnoma potrjuje.

Jeza šovinističnih nezadovoljnejev nas pa seveda prav malo dirne. Imeli bodo za to še vedno mnogo prilike. Saj je novi Koper kaj malo več podoben mestu, ki so nam ga oni zapustili. Odprava kaznilnice, novi trg Brolo s svojim parkom, hotel Triglav, nov izgled ulic, ribarnica in toliko novega, vse to mu daje izgled, ki počasi zapuša tradicijo starih obmorskih mest ob Jadransku iz časa, ko niso ta mesta imela z zaledjem še nobene zveze in so zaradi tega morala živovati kot odrezana, zapuščenega gnezda, brez vsake povezave z narodom v čigar sredini so težala. Nov čas, nova tehnika, nove prometne zveze, novi pogledi na svet rušijo zastarele oblike in tradicije, za katerimi se nobenemu več ne toži, razen nekim starim brezpomembnim zanešnjakom in reakcionarjem, preko katerih si novo življenje utira nova pota.

Na kratko

Francoski radikalni poslanec Edgar Faure skuša sestaviti novo francosko vlado in je v ta namen že zaprosil za pooblastilo poslanske zbornice.

V Londonu zasedajo finančni ministri držav britanske skupnosti in razpravljajo o alarmantnem stanju plačilne bilance področja funta-sterlinga.

Ameriški veleposlanik v Beogradu Allen je v zvezi z nedavnim gospodarskim sporazumom med ZDA in FLRJ izrazil upanje, da bo ameriška vlada mogla v znatni meri nuditi Jugoslaviji pomoč. Po udaril je svoje prepričanje, da Amerika s pomočjo Jugoslaviji pomaga tudi sebi.

V obeh pododbovih konference za premirje na Koreji, za vprašanje nadzorstva nad premirjem, kakor tudi za vprašanja vojnih ujetnikov je prišlo do zastoja pri pogajanjih.

V Egiptu so na dnevnem redu spopadi med britansko vojsko in oboroženimi Egipčani. Tudi ta teden je bilo več mrtvih in v egiptskih mestih so proglasili obsedno stanje.

Zapadni nemški parlament je z veliko večino glasov sprejel Schumanov načrt o skupni upravi nemške in francoske jeklanske ter premogovne industrije.

Perzijska vlada je zahtevala ukinitve angleških konzulatov v Perziji zaradi obtožbe, da se angleški konzularni uslužbenci vmešavajo v notranje zadeve Perzije.

Predsednik Truman je v svoji poslanici kongresu zahteval nadaljevanje gospodarske pomoči tujim državam, zvišanje domače proizvodnje in oborožitve, zvišanje davkov ter borbo proti inflaciji.

Predsednik italijanskega senata De Nicola je dal odstavko na svoje mesto, vendar pa senatorji odstavke niso sprejeli.

Mesto novega jugoslovanskega poslanika v Rimu je nastopil dr. Vladimir Velebit, dosedanji pomočnik zunanjega ministra. Za novega jugoslovanskega poslanika v Indiji pa je jugoslovanska vlada imenovala dr. Jožeta Vilfan, ki je bil do sedaj pomočnik zunanjega ministra.

PRED DURMI LJUBLJANE RASTE NOVO ENERGETSKO SRCE

(Odlomek)

Od Kranja se Sava sproščeno spusti na Sorško polje. Njen prej mladostno vihrav tek postane resen, le posamezne skale v strugi še spominjajo na prehojeno pot. Proti Medvodam se Sava stesni. Razjarjeno penec se zaganja v tesen pred Medvodami, kot da je preko vsega Sorškega polja zbirala svoje sile, da je od Mavčič dalje podvojila svojo moč.

Sava šumi in poje. Poje o modrozelenih lepota, ki odsevajo v nje, ni gladini, poje o upornosti skalnatih skladov, čez katere je morala, ko si je od svoje zibelki iskala poti v dolino. In še poje o ljudeh, ki postajajo ob njenih bregovih, ki ob njenih bregovih grade.

Valovi Save kipe v dolinski tesni pri Medvodah. Na obeh bregovih Save pa rastejo granitni betonski skladi, ki bodo povežali bregova in ujeli silo Save v nizkotlačeno Kaplanovo turbino — srce bodoče medvoške elektrarne.

Sicer počasi, a vztrajno se je gradbišče širilo. Na desnem bregu se je vse bolj kazal florisni obris desnega pretočnega polja, odtočnega kanala ter srednjega stebra. Počasi je raslo tudi število barak: ob vhodu na gradbišče servisne delavnice, nato višje na levi lično urejene stanovanjske barake. Med bori, brezami in hrasti se je razrasla nova vas, zakipelo je burno, ustvarjalno življenje.

Povsod pa je bilo čutiti, da bi bilo treba še in še delovnih rok. Razgreti, prepoteni obrazi, naglica, ter tu pa tam tudi truden izraz na licih graditeljev, je govorilo, da hočejo pomanjkanje delovnih rok nadomestiti z osebnim vnosem, z marljivostjo in požrtvovalnostjo.

Jure se je ozrl včasih v obraz betonerja Janeza. Če je imel dopolnitveno ali popoldansko izmeno, vedno je našel Janeza na gradbišču. Janezov hladen, izklesan obraz je govoril o enem samem hotenju: delati, delati in ne popustiti. Jure je včasih v mislih prešteval vreče cementa, ki jih je Janez pretvoril iz skladišča do betonarne. Dva do tri vagona je naštel in še ni izračunal vsega. Jure je včasih z občudovanjem opazoval, kakor se je Janez zagrizel v delo in ni mogel nehati, čeprav je že zdavnaj prišel čas, ko bi ga moral nadomestiti drugi.

»Janez, čemu se tako ženeš?« ga je nekoč vprašal, ko se je ta nekoliko oddahnil, a si kljub temu ni utegnil obrisati potu, ki mu je lil s čela. Janez ga je na vprašanje

skoraj očitajoče pogledal. Poteze obraza so se mu še bolj zaostriale, hip nato pa zmehčale, ko se je napol nasmehnil:

»Ženem? Ne, delam! Pogledaj, kolik ljudi manjka, a naše delo mora biti kljub temu gotovo. No, pa saj tudi vem, zakaj delam!«

Juretu je bilo skoraj nerodno ob teh besedah. »Kar tako sem mislil,« mu je opravičujoče odvrnil. »Čudim se ti, da toliko zdržiš. Kadar vidim kako požira »Regulus« cement in vidim tebe, kako ga donášáš iz skladišča, se mi zdi, da je med strojem in tabo neka nenapovedana borba. Skoraj se mi zdi, da bi prej lahko zastal stroj kot ti!«

»Ne priganja me stroj, ampak vidim, kako betonerja na pretočnem polju in srednjem stebri čakajo. Tisti pri »Regulusu« so zanič,« bodo rekli, če ne bodo imeli vedno dovolj betona. Tako pa se ne damo!« je napol izgovoril svojo misel Janez in se spet motal okoli stroja, ki je požiral drobljenec in ga v mešalnih bobnih premesane pretakal v nastavljene vagončke.

Nekaj dni sta se delovodja in inženir vrtela okoli »Regulusa«. Jure je iz njenih besed slišal nekaj o nepravilni mešanici betona, o nepravilni trdoti. Zdelo se mu je, da so to besede kot tih očitki tudi njegovemu delu.

»Janez, ali nas mislite pustiti na cedilu?« se je ustavil betonier Albert pri »Regulusu«. Težave imamo z betoniranjem. Napravili so preizkus in beton ni dovolj trden.«

»Vedno enako količino cementa dajem,« se je skušal opravičiti Janez.

»Saj res, samo človek se lahko zmoti,« je malo tišje povedal Albert. Ta pogovor sta prekinila inženir in delovodja, ki sta zopet pregledovala »Regulus« in živahno kazala nekatere strojne dele.

Nekaj dni nato so »Regulus« preurejevali. Zdaj tu, zdaj tam so preuredili polže. Ves čas pa sta se motala okoli stroja delovodja in inženir. Jure je radovedno pogledoval kaj bo, ali bodo stroj spremenili ali preuredili.

»Ali se je kaj pokvarilo?« je vprašal Jure Janeza.

»Kaj pokvarilo, stroj bomo preuredili, boš videl zdaj bo šlo kot na mazano.«

»Zdaj ga pogledaj, kako dela,« je Janez dejal Juretu po nekaj dneh, ko je »Regulus« zopet zaklokotal v enakomernem ritmu. »Z majhnimi spremembami je zdaj tako urejen, da avtomatično pride v mešalni boben toliko gradiva, kot je za pravo mešanico potrebno.« — Od

tega dne dalje se betonerja niso več pritoževali. Jure po se je prvi srečal z racionalizacijo in videl, kako važno je tovariško sodelovanje delovnih ljudi.

»Pomoč smo dobili,« je povedal tovarišem Rudi, ki je vozil beton do cevovoda, po katerem ga je spuščal do srednjega stebra.

Ta vest se je z vso naglico razširila po vsem gradbišču.

Pomoč smo dobili — to je pomenilo za ves delovni kolektiv isto kot

lahko začelo dajati luč in energijo graditeljem novega življenja. Doslej je vladala na gradbišču neka resnost in nek naprej določen enakomeren življenjski ritem. Zdaj pa je nenadoma ta ritem postal hitrejši, kot da je v ožljih gradbišča pritekla sveža, vroča kri. Gradbišče je začelo utripati močnejše. V tesni se je večkrat oglašala pesem in prekrila vse tiste drobne skrbi, ki so mučile graditelje ob betonskem stebri, v gramoznici, betonirani ali servisnih delavnicah. Pesem je vezala v

DESNO PRETOČNO POLJE HIDROCENTRALE V MEDVODAH

pomeni za kmetovalca dež po dolgi sušni dobi.

Frontna brigada se je tega dne uredila, naslednjega dne pa so dosedaj vsega drugega bolj kot gradbenega orodja vajene roke zgrabile povsod tam, kjer je bilo treba vztrajnih, marljivih ljudi, da bo do določenega termina novo energetsko srce pred durmi Ljubljane

vsakdanje skrbi razdrobljena srca v eno samo radostno hotenje: graditi, ustvarjati. In še kadar je bilo pozno zvečer nad vso okolico proti Medvodam mirno, kot da se je ves svet potopil v globoko molčanje in je nad tesnijo soj reflektorjev plesal po postavah nočne izmene, je nad naseljem med brezami in hrasti visoko na desnem bregu plavala

Po domovini

Okrog 600.000 ton lignitnega premoga bodo letos nakopali v velenjskem rudniku. Določili so že potrebne kredite za ureditev moderne mehanizacije, prav tako pa bodo število rudarjev povečali za 100. Lani so nakopali v rudniku 515.000 ton, v letu 1950 470.000 ton, pred vojno pa le 260.000 ton premoga. Ko bo rudnik dobil vso potrebno mehanizacijo bo lahko dajal že v prihodnjem letu okrog milijon ton premoga.

Naše kalorične elektrarne so lani prihranile nad 11.000 ton premoga. Vrednost prihranjenega premoga znaša nad 1.900.000 dinarjev. Največ so prihranili v elektrarnah Trbovlje (5.002 toni) in Velenje (4.300 toni).

Za urejevanje Reke so lani porabili 50 milijonov dinarjev. Samo za urejevanje fasade na površini 6160 kvadratnih metrov so porabili 10 milijonov dinarjev, za urejevanje ulic 7 milijonov, za mestno kanalizacijo 9 milijonov, za obnovo plinarne 11 milijonov, za urejevanje fizikulturega stadiona nad 2.700.000 dinarjev itd.

Nova ležišča mangana so odkrili v planini Lebršniku v Bosni. Ležišča se nahajajo na rcbu planine, ki je visoka 1800 m. Rudarji so našli v globini 20 metrov dva metra debel sloj manganove rude, po izjavi strokovnjakov pa se nahajajo v bližini še večja ležišča v dolžini 11 km. Posebna strokovna komisija bo te dni prešetala možnosti otvoritve novega rudnika, ki bo nedvomno predstavljal važno surovinsko bazo za potrebe naše industrije.

Veliko zanimanje v tujini za naše usnjarske izdelke. Okrog 70 trgovskih podjetij in zastopstev iz raznih držav se je zanimalo za naše usnjarske izdelke. Izvoz usnjarskih izdelkov v Evropo, Ameriko in druge kontinente se večja iz leta v leto. Podjetje za proizvodnjo usnjarskih izdelkov »29. oktober« v Beogradu je v drugi polovici lanskega leta prodalo za milijon devzih dinarjev raznih izdelkov — to je petkrat več kot v istem razdobju leta 1950. Letos bo to podjetje razstavljalo svoje izdelke na velikih velesejmih v Stocholmu, Bruslju, Chicagu, Solunu, Smirni in Lyonu. Izdelke bodo začeli izvažati tudi v države bližnjega in srednjega Vzhoda.

lahna, mehka pesem in usihala v toplini prijetnega poletnega večera. Za nekaj tednov se je ob pomoči frontne brigade graditeljem hidrocentrale Medvoče zjесnil pogled in vsa skrb, kje dobiti več delovnih rok se je pneročila v misel: hiteti, nadoknaditi zamujeno!

Gustav Guzej

France Habe:

S POTI PO MAKEDONIJI

Skopje je obdano od rodovitne, slikovite okolice. Na daljnem severu in severozapadu zapirata ozorje Skopska Crna gora in Sarplanina z markantnim Ljubotinom. Vmes med obema se opazi vrzel — soteska Kačanik, ki vodi na zgodovinsko Kosovo polje. Proti jugu zapira pogled široka Karadžica. Le ob Vardarju navzdol se širi prostrana rodovitna dolina, znamenita zgodovinska cesta na morje, k Solunu. V sredini kotline leži ob Vardarju Skopje, katerega začetki segajo še v rimsko dobo. Rimsko mesto Scupi je bilo približno 3 km daleč od današnjega. Srednjeveško Skopje se dviga tam, kjer je danes. Napredovati je začelo šele v 9. stoletju. V 12. stoletju je mesto obiskal arabski geograf Driži, ki poroča, da je »Iskubica« bogato mesto. Kasneje je postala prestolnica srbskega carja Dušana Silnega. Ko je mesto prišlo koncem 14. stoletja pod Turke, so imeli ti v mestu važen garnizon za vpade na Bosno in Crno goro. Do 15. stoletja je bilo Skopje eno od prestolnic turškega carstva. V 16. stoletju so imeli podjetni dubrovniški trgovci v mestu svojo trgovsko kolonijo. Za turških časov je Skopje le malo nazadovalo. Ze v 17. stoletju je bilo mesto, ki je štelo 10.060 hiš. V avstrijsko-turški vojni 1683—99 so Avstrijci s pomočjo Srbov prodli še preko Skopja, kj ga

je doletela ob tej priliki nesrečna usoda. Zaradi kuge, ki je začela razsajati med avstrijsko vojsko, je dal poveljnik avstrijske vojske general Piccolomini 1. 1689. mesto zažgati. Odslej se Skopje ni več povzpelo in je nazadovalo tudi zaradi anarhije v

»DUSANOV MOST« CEZ VARDAR V SKOPLJU, V OZADJU DOM JLA

turški državi. V 18. stoletju je predstavljalo le bedno palanko — vas. Šele v 19. stoletju se začela tudi za to mesto doba napredka. Zaradi razvoja trgovine mesto narašča in doseže 1858. leta 20.000 prebivalcev. Ko so bili v 19. stoletju uničeni janičarji, je začelo mesto še bolj napredovati. Leta 1883. je stekla železnica Solun—Skopje. Koncem 19. stoletja šteje mesto že 32.000 prebivalcev in tik pred balkansko vojno že 47.000. L. 1913. je mesto z Vardarsko Ma-

kedonijo pripadlo srbski državi. Ob prvem ljudskem štetju 1921. leta je mesto štelo le 41.000 prebivalcev, ker se je iz mesta izselilo mnogo Turkov v Turčijo. Leta 1941. tik pred razpadom stare Jugoslavije, je mesto štelo okrog 80.000 prebivalcev. Za ta napredek se mora Skopje zahvaliti državnim mejam, ki so ločile južni del Makedonije od Soluna, kamor je ta svet do tedaj gravitiral in obrnila ves promet na prirodno središče skopske kotline, na Skopje. Z razdelitvijo Makedonije 1. 1913 v Vardarsko (srbsko), Pirinsko (bolgarsko) in Egejsko (grško) Makedonijo pa je naglo prepadala vrsta mest: Bitolj, Strumica, Djevdjelija, Veles in Ohrid. Pred pol stoletjem je bil Bitolj, Strumica, Djevdjelija, Veles industrijsko in kulturno središče Makedonije, sedaj pa ga je prehitelo Skopje, ki je postalo poleg Beograda največje mesto na jugu države. Z ustanovitvijo lastne narodne republike Makedonije pa se je začela za mesto doba pravega procvita. Leta 1948. je štelo mesto 91.500 prebivalcev, sodaj pa šteje že preko sto tisoč.

Mesto je danes slika Makedonije v malem. Od postaje do »Dusanovega mosta« se vrste ob široki moderni asfaltirani cesti številne moderne stavbe evropskega dela mesta. Na levem bregu Vardarja, onstran kamenitega mosta, pa se začneja popolnoma drugačna slika. Ob vznožju trdnjavskega hriba leži orientalsko staro mesto z zanimivim turškim trgov, bazarjem. Preko ozkih zakrivljenih ulic s strahovito skalrmo,

to je s tlakom iz različno velikega okroglega kamena privede človeka pot do močno založenega trga, kjer lahko kupiš vse, kar ti srce poželi. V senci visokega minareta bližnje turške molitnice — džamije, od koder še vedno poje trikrat na dan molitve v visokim glasom muziej, vrvi živahno življenje turškega bazarja. Med gorami orientalskih slaščic, grozdja, sira, pa prike in filigranskih izdelkov ter prepreg hodijo, poleg evropsko običenega Skopjanca ali makedonskega kmeta iz bližnje okolice, Turci in Turkinja, ali pa tudi muslimanski Siptar v širokih hlačah in z mojstrskim očesom motrijo razstavljenе predmete. Vmes se podi številna umazana in rakapanana ciganska otročad iz ciganskega dela mesta. Na bazarju se slikata evropski zahod in pisani orient. Turška žena, ki je imela doslej zakrit obraz s feredžo (neke vrste zagrinjalo), prvič v zgodovini brez strahu, da bi jo kdo zasačil nepokrito, kupuje na bazarju za svojo družino. Pravili pa so mi, da je dosti Turkinj, ki si doma zakrivajo obraz s feredžo, če zaide tujec na njihovo dvorišče. Obiskali smo staro trgovsko skladišče »Kusumlihan« z lepimi arkadami na dvorišni strani. Njegovo starost ne morejo čisto določiti; morda izvira iz 14. stoletja, morda iz procvata Dubrovnika, ki je imel v Skopju v 16. stoletju svojo trgovsko postojanko. Danes se nahaja v stavbi muzej.

(Se nadaljuje)

Navadna trstika

(arundo donax)

Trstika (canna) predstavlja za naše razmere najbolj ekonomično oporo za trto, paradiznik in še nekatere kulture. V Italiji imamo znane večtisočhektarske nasade te rastline, kjer jo izkoriščajo za izdelavo celuloze (Snia viscosa). Trstiko danes uporabljajo tudi v druge najrazličnejše namene, kakor na primer: za izdelavo cevi za škropilnice, pri cementnih zgradbah ponekod nadomešča železo itd. Ni preveč izbirčna kar se tiče terena. Uspeva najbolje v krajih zmerne klime. Ljubi bolj toplo podnebje in dobre lege. Idealno zemljišče za trstiko je srednje težka, rahla zemlja. Ne ljubi vlažnih zemljišč, kakor si nekateri mislijo.

Navadno jo sadijo naši kmetje na koščkih zemlje, kjer ne morejo gojiti ostalih kulturnih rastlin. Trstika zasluži, da jo malo bolj negujemo, ker lahko rečemo, da spada trstika med naše najbolj donosne rastline. Na 1 ha zemlje lahko pridelamo letno približno 50—60.000 komadov trstike. Cena je približno 1,5—2 din za komad. Če vzamemo v poštev dejstvo, da trstika ne potrebuje veliko nege in da so proizvodni stroški zelo nizki, lahko rečemo, da spada trstika med naše najbolj donosne rastline.

Zemljišče, namenjeno trstičju, mora biti pravočasno globoko preorano (zriholano). Dobro je, da zemljo zriholamo že v jeseni. Ko sadimo v jarke (to je način sadilve, ki ga uporabljajo naši kmetje), mora biti jarek od jarka oddaljen najmanj 4 do 5 metrov. Jarek mora biti globok vsaj 80 cm. Trstičju gnojimo z zrelim hlevskim gnojem ali kompostom. Na 1 ha površine uporabimo približno 200 stotov gnoja. Gnoj mora biti dobro premešan z zemljo. Ko jarke zagremo, pričnemo s sajenjem. Trstika se razmnožuje s podzemnimi deli tako imenovanimi »rizomi« (pupoli). Rizomi morajo imeti 2—3 popke. Sadimo v razdalji 50 cm sadiko od sadike.

V prvem letu saditve trstičje dvakrat okopamo in v jeseni obremo listje, ki ga uporabljamo za krmo.

Trstike režemo tik nad zemljo in ne, kakor je ponekod navada, visoko nad zemljo, ker v teh primerih prične sadika gniti. Najbolje je, da preden trstiko režemo, odgrnemo zemljo vse do korenin. Po končanem rezanju korenine zagrnemo.

Pomlad trstičje ponovno okopamo, preden pričnejo korenine poganjati. Sledečega poletja ponovno obremo listje, ki je zelo dobra krma za živali. V sledečih letih osipamo redno trstičje in ga pognojimo z zrelim hlevskim gnojem in z umetnimi gnojili.

Ze v drugem letu po saditvi lahko pričnemo s sekanjem navade. Na 1 ha dobimo letno 30 do 35.000 komadov. Poznamo dve vrsti trstik: majske in avgustovske (prve se razvijajo v maju, druge v avgustu). Boljše so trstike, ki poženejo že v mesecu maju. Trstiko lahko uporabimo 3 leta zaporedoma. Lahko povečamo njihovo odpornost, če jih pred uporabo dobro posušimo in namakamo 3—4 dni v 5% raztopini modre galice.

Dr. J.

Kaj mora vedeti naš sadjar

HRANILNA VREDNOST SADJA

Sadje vsebuje poleg hranilnih snovi (sladkor, beljakovine) drago, cene vitamine, ki zelo ugodno vplivajo na razvoj in zdravje živali. Posebno v lupini sadja (zato ne bi smeli sadje lupiti, kakor je to navada pri gospodih) se nahajajo vitamini A, ki deluje proti ršhitisu, vitamin B proti nervoznosti in vitamin C, ki deluje proti skorbutu.

Če primerjamo n. pr. vrednost rednih enot pšeničnega kruha (860), krompirja (307) z vrednostjo sadja, vidimo, da ima sveže sadje približno 125 rednih enot, suho sadje pa kar 705 rednih enot. Iz vsega, kar smo navedli, sledi, da ima sadje velik pomen v prehrani delovnega ljudstva in da ne spada, kakor so do sedaj mislili, le kot delikatesa na gosposko mizo.

SADNO DREVJE POTREBUJE ZRAKA

Vsako živo bitje pa bodisi to žival ali rastlina potrebuje zrak. Brez zraka ne more živeti niti sadno drevje. Sadno drevje diha z majhnimi odprtinami, ki se nahajajo na listju (listne režne), in s koreninami. Čim bolj razvito vejevje ima drevje, tem več hranilnih snovi upija in bolj obrodi.

SKRAJNI CAS JE, DA POSKROPIMO SADNO DREVJE

Dostikrat smo že omenili, da nam boleznim in razni škodljivci uničujejo sadno drevje. V tem mesecu je skrajni čas, da pričnemo škropiti drevje. KLO in zadrage so dobile vsa potrebna pojasnila v tej zadevi. Januarja meseca škropimo jablane, hruške, češplje in marelice z drevnim karbolinejem (5 do 10%). Breskve škropimo proti »skodravosti« s 3% bordoško brozgo.

V KAKSNI RAZDALJI MORAMO SADITI SADNO DREVJE

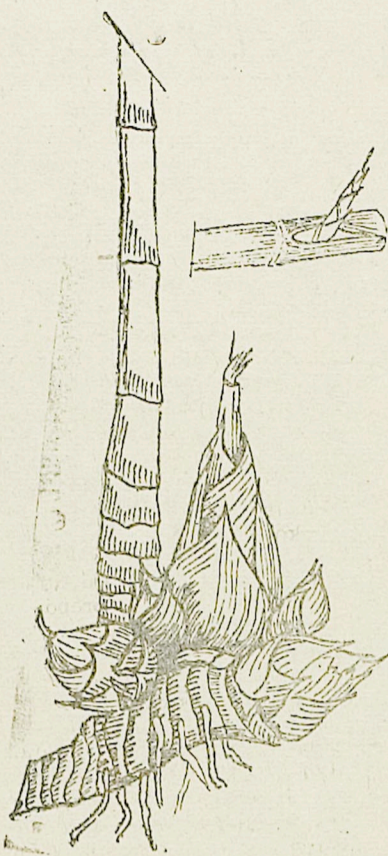
Drevo mora imeti dovolj prostora za razvoj krošnje in korenin. Pregosto sajenno drevje ne dobiva dovolj svetlobe niti ne zraka in zato je podvrženo raznim boleznim in napadom škodljivca mrčesa. Navajamo minimalne razdalje, ki jih moramo pustiti med posameznimi drevesi:

Cešplje, breskve in smokve moramo saditi vsaj 5 m narazen. Visoko debelemate jablane in hruške vsaj 8 m narazen.

Crešnje sadimo v razdalji 6 m. Hruške cepljene na kutano in vzgajane v vrstah (sistem navpičnih kordonov) 1 m narazen.

KDAJ IN KAKO GNOJIMO SADNEMU DREVJU

Razlikujemo predvsem gnojenje ob saditvi in navadno gnojenje skozi ves čas razvoja dreves. Ob času sajenja gnojimo sadju predvsem z zrelim hlevskim gnojem ali kompostom. Posebno za težko zemljo pride v poštev pesek ali cestno blato. Od umetnih gnojil se najbolj obnese superfosfat ali Tomasova žilindra. Na vsako jemo vzamemo 3 do 5 kg gnoja ali komposta ter 10—15 kg cestnega blata. Če je

Skrbimo za tečno in ceneno krmo

Marsikateri kmetovalec in kmetijska delovna zadruga v naših krajih bi vzgajala več živine, če ne bi bilo pomanjkanja krme. Posebne težave pri pridelovanju krme povzročajo pri nas zlasti pomanjkanje gnojil, prostora in največkrat tudi suša. Vsem tem nevednostim pa se pameten kmetovalec lahko izogne, če bo gojil rastlino, ki ji vsi ti nedostatki ne pridejo do živga.

Ena izmed takih hvaležnih rastlin je »krmini ohrovt« (Brassica oleracea var. acephala). To je rastlina, ki jo v raznih predelih sveta gojijo pod najrazličnejšimi imeni. Od pravega ohrova (verzote) se razlikuje v tem, da ne dela glave, temveč poganjajo listi vzdolž celega stebela, ki lahko doseže 0,5—2 metra višine. Na vrhu stebela je rozeta, šop listov, ki jih med vegetacijo ne smemo trgati. Vsi drugi listi, ki poganjajo iz stebela, lahko narastejo do 70 cm višine, ko jih potrgamo, začnejo takoj poganjati novi. Popolnoma mlade poganjke lahko uporabljamo celo za ljudsko prehrano. Krmini ohrovt je izmed vseh kapusnic najodpornejši proti mrazu, tako da tudi v hladnejših krajih pozimi ne pozebe, pri nas ga pa lahko gojimo 2—3 leta na stalnem mestu. Listje lahko obiramo za tečno krmo goveji živini in svinjam vso zimo. Živali ga imajo še raje, če ga malo opali mraz. Uspeva v dolinah in po hribovih, celo do 1800 metrov višine, dobro se drži na slabi zemlji, dobro prenaša sušo, večji mraz in sneg ter uspeva tudi v senici, kar je zlasti važno za naše kraje, ker bi ga lahko gojili med in pod latniki in sadnim drevjem, kjer druge rastline ne uspevajo.

Krmini ohrovt dobro uspeva tudi na zemlji, ki smo jo gnojili prejšnje leto. Sejemo ali sadimo ga navadno za ranim krompirjem, za graham, fižolom itd., če ga gojimo na polju, pa za pšenico in ječmenom. Hranilne snovi, ki so ostale v zemlji za omenjenimi kulturami, zadostujejo za razvoj ohrova. Preveč izčrpano zemljo gnojimo z dušikom in fosforom (200 kg na ha). Ne smemo pa dati preveč dušika. Zalivati je treba samo toliko, da se sadika sprime. Čeravno rastlina uspeva na vsaki zemlji, daje najboljše pridelke na srednje težkem tlu.

Ohrovt lahko sejemo na stalno mesto ali prej vzgajamo sadike. Na stalno mesto presajamo od junija do začetka septembra, ko so razvile sadike 3—4 liste, v razdalji 60x60 cm. V slabši zemlji manj, v dobri več. Pri presajanju korenine malo prikrašamo. Okopavamo in plevemo samo v začetku, dokler ne doraste. Pozneje ne rabi več nobene nege. Pri gojitvi iz sadik rabimo 0,5 kg semena, če ga sejemo na stalno mesto, pa 1—1,5 kg za 1 ha. Pri setvi na stalno mesto vzamemo iste razdalje, vrsto od vrste 60 cm ter pozneje tudi v vrsti razredčimo tako, da je sadika od sadike 60 cm oddaljena. Pri dobri negi nam krmini ohrovt lahko da na hektar po več let vsako leto 400—500 in še več metrskih slotov dobre krme.

Naš zavod za pospeševanje gospodarstva bo letos poskušal z gojitvijo te tako važne krmilne rastline. Prepričani smo, da bomo že letos v jeseni sejali krmini ohrovt na večjih površinah.

B. J.

Naši kmečki pregovori

VREMENSKI PREGOVORI

Ce Vinča (22. I.) sonce peče, v sode vino teče.

—o—

Svečnica zelena — velika noč snežena.

—o—

Kar v marcu zeleni, se rado posuši.

—o—

Dež v aprilu je res božji dar z nebes.

—o—

Vreme spoznaš po vetru, očeta po sinu, ženo po hiši.

GOSPODARSTVO

Nov sistem javnopravnih dajatev v proračunu FLRJ

Veliko pišejo in govorijo o novem davčnem sistemu, pa je treba, da tudi v našem »Gospodarstvu« spregovorimo o tem in seznanimo bralce o novostih, ki jih na področju davčnega sistema že sprovajajo. Objavljali bomo zadevno snov v več številkah.

I.

SPLOSNA DOLOČILA

Glavna novost v prokrivanju proračunskih izdatkov je, da se uvaja poleg davkov in taks tudi povsem nova kategorija javnopravnih dajatev v proračunu, to je: družbeni prispevek.

Kaj je družbeni prispevek? Družbeni prispevek je javnopravna obvezna dajatev v proračunu, ki jo morajo izpolniti gospodarska podjetja in zadrage, in sicer iz dela sredstev v svojem obratovanju ustvarjenega narodnega dohodka, od katerega se odbije plačni fond in drugi fond. Iz tega se vidi, da je družbeni prispevek posebna kategorija javnopravnih dajatev, s katerim država iz enega dela notranjega narodnega dohodka pokriva svoje izdatke v gospodarstvu, predvsem investicije in drugo razširjeno reprodukcijo.

Osnovni zakon o družbenem prispevku in davkov je splošna, to se pravi, da dolžnost plačati družbeni prispevek in davke zavezuje vsakega ustreznega zavezanca enako. V načelu ni izjem v plačevanju družbenega prispevka in davkov. Seveda pa s tem ni rečeno, da plačajo vsi zavezanci enako. Obratno, Zakon določa, da so stopnje davkov progresivne, to je, da naraščajo z naraščajočo višino dohodkov davčnih zavezancev. Glede družbenega prispevka proporcional, to je, da so v določenem soraz-

merju z delom narodnega dohodka, od katerega se odmerja družbeni prispevek.

Glede vrste davčnih zavezancev ni bistvene razlike med posameznimi državljanom in pravnimi osebami. Nekoliko drugače je glede zavezancev, ki so dolžni plačati družbeni prispevek. Tu pravi zakon, da družbeni prispevek plačujejo le gospodarska podjetja in zadrage. Tu torej niso obsežna zasebna kmetijska posestva in uslužne obrti, ki plačujejo davek na dohodek.

Na davke iz delovnega razmerja se ne plača nikakšen davek.

Celoten sistem javnopravnih dajatev v proračunu obsega:

A. Družbeni prispevek:

a) osnovni družbeni prispevek,

b) dodatni družbeni prispevek.

B. Davke:

a) davek na promet,

b) davek na ekstra dobiček,

c) davek na presežek plačnega fonda,

d) davek na dohodek,

e) davek na dediščine in darila,

f) lokalna doklada,

g) krajevni samoprispevek.

V družbenem planu se polaga največja pažnja na družbeni prispevek, ki je sedaj temeljna oblika javnopravnih dajatev v proračunu FLRJ. (Nadaljevanje sledi.)

NOVE DAVCNE STOPNJE DOHODNINE KMETIJSKIM GOSPODARSTVOM

Da se prilagodijo davčne stopnje dohodnine kmetijskim gospodarstvom, kot to ustreza novemu finančnemu sistemu, je zvezna vlada izdala odločbo o davčnih stopnjah dohodnine z dne 15. 12. 1951, s katero se urejajo tudi davčne stopnje dohodnine kmetijskim gospodarstvom.

Za obračunavanje dohodnine kmetijskim gospodarstvom se predpisane naslednje stopnje:

od davčne osnove v dinarjih in davčna osnova: davčna stopnja: od 30.000 din od 4% do 6%

od 30.000 do 80.000	od 4,5 do 8%
od 80.000 do 120.000	od 4,5 do 12%
od 120.000 do 160.000	od 7 do 16%
od 160.000 do 200.000	od 9 do 20%
od 200.000 do 250.000	od 13 do 26%
od 250.000 do 300.000	od 20 do 32%
od 300.000 do 400.000	od 24 do 45%
od 400.000 do 500.000	od 34 do 50%
od 500.000 do 600.000	od 45 do 55%
od 600.000 do 700.000	od 50 do 60%
od 700.000 do 800.000	od 55 do 65%
nad 800.000 din	nad 60%

z omejitvijo, da maksimalni znesek ne sme presegati 70%.

S tem se dosedanje davčne stopnje dohodnine kmetijskim gospodarstvom bistveno spremenijo, in sicer v korist kmetijskim gospodarstvom.

Davčne stopnje od dohodkov z ohišnice zadržnikov in od združnih gospodarstev so nižje. Od dohodkov z ohišnice in od drugega osebnega gospodarjenja plačajo kmetijska gospodarstva, ki so vključena v kmečke obdelovalne zadrage, dohodnino kmetijskih gospodarstev, ki so za 30% nižje od dohodnine drugih zavezancev te davčne oblike.

Vrednost tuje delovne sile se več k davčni osnovi ne priblija, marveč se odbija. To je temeljna novost navedene odločbe o davčnih stopnjah dohodnine, ki ima namen pospeševati čim intenzivnejšo obdelavo polja in drugih obdelovalnih površin.

Vrednost tuje delovne sile, ki je bila najeta za obdelovanje vinograde ali za druga sezonska dela, ki jih večina kmetijskih gospodarstev opravlja s pomočjo tuje delovne sile, se prizna pri obračunavanju davčne osnove kot režija. Kolikšna dnina se vzame pri obračunu vrednosti najete tuje delovne sile in pri katerih delih se vrednost te delovne sile prizna kot režija, določi republiški minister za finance v sporazumu z republiškim predsednikom sveta za kmetijstvo in gozdarstvo.

Navedena olajšava se prizna, ne glede na to, ali gre za kmetijska gospodarstva ali ne.

Tovarna zamaškov Ljubljana

Celovska cesta 32 - Pošt. predal 78
Telefon 32-78

Proste prodajne pogodbe sklepa mo v naših poslovnih prostorih. — Naročila in specifikacije lahko pošljete tudi pismeno. — Izdelujemo: plativinaste zamaške vseh vrst, kronске zamaške, alu-zamaške, plativne izolacijske plošče ter cevne žilcabe za hladilnice.

(Nadaljevanje iz prejšnje številke.)

Pijača se ga je že pripela. Jezik se mu je začel zatikati, v očeh so se mu zalesketale solze.

Smeh je naraščal. Kazalo je, da komaj čakajo, da se bo Jurij popolnoma opil.

»Pij, Jurij,« je Marincček zopet porinil predenj poln kozarec. »Potem pa nam katero zapoj.«

Jurij je spraznil veliki kozarec na dušek. Nato pa je zahreščalo po sobi: »Oj ta soldaški boben...«

»Kje si pa te medalje dobil, Jurij?«

Juriju so se gube zopet razpotegnile v nasmehu. Nato jih je skušal potegniti v dostojanstveno izraz. S pogledom je šel od enega do drugega, potem pa zakričal:

»Habtaht! Linksum! — Kompanija marš!«

Udari z nogo ob tla. Ko je stopal po sobi, ga je sicer nekoliko zanašalo, roke pa je kljub temu držal ob hlačnem žepu.

»Se, še Jurij,« so ga vzpodbujali gledalci. Marincček pa se je sklonil h gostilničarju in mu nekaj zašepetal. Ta je stopil k mizi v kotu; na kateri je bilo kakih šest kozarcev in liter. Liter je bil prazen, v kozarcih pa je bilo nekaj pijače. Gostilničar jo je zlit nazaj v liter. Nato je šel k točilni mizi. Tudi tam so bili v kozarcih ostanki pijače, ki jih je zlit v liter. Primesal je še nekaj žganja.

Ko je Jurij nehal z vojaškimi vajami, je gostilničar z dostojanstvenim obrazom postavil predenj skoraj poln liter.

»Na, Jurij, pošteno si ga zaslužil.« Juriju je zažarel obraz, kakor da je posijalo sonce nanj. Naložil si je s široko kretljivo kakor bahat kmečki gospodar. »Kar pij, Jurij,« so ga vzpodbujali, hkrati pa še vedno držali z Micko, ga silili, naj pove, kako je bilo pri vojaki in podobne neumnosti, Jurij se jih je na pol otepal s svojim znanim: oh kaj, na pol pa se vdajal njihovu prigrigorjanju in klatil takšne, da so se vsi držali

Nenovadna smrt Gromčevega Jurija

G A B E R

za (rebuhe. Ščasoma pa je postajal vse bolj redkobeseden; pijača mu ni več dišala, v obraz je bledelel.

Družbi pa ni bilo všeč, da bi bila tako hitro ob zabavo. Vsi so silili vanj: »Pij vendar, Jurij. Ko iztočiš, ti pa drugega naročimo.«

»Ne morem več, res ne morem,« se je branil.

»Kaj ne moreš,« se je jezil Marincček. »Se skoraj pol litra vina imaš v steklenici. Ali misliš, da bomo zato

piral usta. Marincček je hitro pristopil z litrom in mu začel zlivati pijačo v usta. Jurij je goltal, da bi ga ne zadušilo; nekaj pijače mu je tečlo po bradi in mu kapljalo na gole prsi, ker mu je srajco nadomeščal le raztrgan telovnik. Nazadnje se mu je zaleleto, pijača mu je brizgnila iz

ga z vilami. Zato... ker me je tepel...«

Nenadoma pa je umolknil. V očeh mu je zalesketala solza. Z rokavom je potegnil čez oči, nato pa se je nekako zgubljen oziral po sobi. Rekel je s tišjim glasom:

»Ne grem več h Komarju. Nikoli več... Samo prestrašiti sem hotel otroke. Komar pa me je tepel...«

Odmajal se je v noč. Zunaj je bilo temno kakor v rogu. Pooblačilo se je bilo in rahlo je deževalo. Tisto jesen je bilo kaj nenavadno vreme — spremenljivo kakor v aprilu.

Ker je Jurij prišel iz razsvetljene sobe, ga je še bolj sleglo. Niti za korak ni videl predse. Poleg tega ga je dajala še pijača. Pijanost se mu med spanjem ni izkajala, še za njim je prišla. Zaneslo ga je čez vso širino ceste. Naenkrat se je znašel v jarku na drugi strani. Ob robu je rastele trnov plot. Grabil je z rokami po trnju, da se je ves opraskal. Končno se je le potegnil kvikviku. Tuda vrglo ga je še nekajkrat, preden je našel pravo smer. Nato je počasi kolovratil skozi noč, skoraj ves čas mrmrajče sam pri sebi:

»Samo prestrašiti sem hotel otroke... Ko pa mi niso dali miru... Nikoli mi ne dajo miru, preklemski otroci... Komar pa kar z bunkami nadme... Nikoli več me ne bo tja. Naj kar sami pasejo tiste sitne krave... in krmijo naj jih... in gnoj kidajo... pa na vodo gonijo... Bo že videla Komarka...«

Med spodnjo in gornjo vasjo je na samem, nekoliko odmaknem od ceste, stal dvoredni kozolec. Jurij je bil že mnogokrat prenočil pod njim. Tudi to pot je zavil proti njemu. Všeč mu je bil, ker je bil stran od hiš, da se psi niso zaganjali vanj, pa tudi ljudje ga niso v jutranjih urah dramili iz spanja. Hkrati pa je bil preveč na samem; do bližnjih hiš je bilo komaj pet minut. Prevelike samote se je namreč Jurij prav tako bal kakor otroci in psovi.

Na tleh pod kozolcem je bil kup posušene travice in posušene krompirjeve. Jurij se je tekoj zvalil nanj in globoko pogreznil v suho bilje. Z roko si je nagonski potegnil nase plevelnato odejo, da je imel le še glavo na prostem. Prej ga je zaradi premočene obteke narahlo mrazilo, zdaj pa mu je začela lezti po telesu prijetna toplota. Naenkrat se mu je zazdelo, da leži doma v hlevu, v nos ga je šeegetal vonj po senu, tiho prežvekovanje trav ga prijetno ziblje v spanje. Nato je začel lezti vanj strah. Ali ni morda zaspal? Dekla bómorda že prišla moliti, on pa leži namesto, da bi šel krmil. Kuhala ga je vročina. Hotel se je pognati z težišča, a so zaškrpala hlevska vrata, val svetlobe je zaplaval v motranjost.

Nato je postalo zopet bolj mračno. Na vratih se je pokazala gorata Komarjeva postava. V rokah je držal debelo, grčavo palico in z očmi je begal po hlevu.

»Kje pa je teslo teslasto,« je jezno donelo iz njega in v nogah se je zibal. V pijanosti pa nikoli ni gledal, kam mahne s palico.

Jurij se je zaril še globlje v seno, da bi ga Komar ne zagledal. Od strahu se je začel politi po vsem telesu. »O Bog, saj sem rekel, da me ne bo več sem, le kako da sem se vrnil,« je tretalo v njem.

Nato se mu je zazdelo, da so vrata zopet zaškrpala. Previdno je pomolil glavo iz sena. Komarja ni bilo več na pragu.

Hitro je vstal, da se umakne skozi zadnja vrata. Komaj je prišel ven, je zagledal gručo otrok, ki so se bližali hlevu. Domači sin, z obvezano glavo, je imel v rokah veliko britev. »Spi,« se je hahljaj, vlahko mu bomo porezali brke. Francej, ti mi izmakni palico, da ne bo mogel otepati z njo, če se prebudi.«

K sreči ga niso opazili. Počepnil je, ko so otroci odšli v hlev. Nato je pričel bežati. A noge mu niso bile pokorne. Vse moči je napel, pa je komaj mogel naprej. In še tako čudno ga je zaneslo. Namesto da bi zbežal na cesto, se je nenadoma znašel pred potokom, ki je tekel za hlevom. Le kako naj pride čez? Hotel ga je previdno prebresti, a mu je na spolzki skali spodrsnilo, da je padel z obrazom v vodo.

Nehote je napravil globok požirek. Potem pa še in še. Sele ta trenutek se je zavedel, kako ga žeja, usta so mu bila razsušena, v grlu ga je žgalo, kakor da je v njem žerjavica. Voda ga je prijetno hladila. Kar sa, ma mu je silila v usta.

Ni se mogel napiti. Končno pa mu je bilo dovolj. Hotel je vstati. Tedaj je začutil, da ga nekdo tišči za vrat in mu poliska glavo v vodo. Za sabo je zaslišal debeli glas mesarja Kosa: »Nisi maral našega vina, na, pa žri vodo.«

»Stran, stran, stran,« se je davil Jurij, toda še samega sebe ni razumel, ker mu je voda vdiral v usta in mu je iz grla prihajalo le nerazumljivo ggranje.

Z rokami se je uprl v tla, da je nekoliko dvignil glavo. Zavpil je z nečloveškim glasom:

»Stran! Pusti me, hudič!« Kos pa se mu je samo krohotal in mu ponovno potisnil glavo v vodo.

»O bog, saj me bo zadušil,« je Juriju zagomazelo v duši. Se enkrat se je skušal dvigniti z rokami, toda Kos je bil močnejši od njega. Juriju je ostala glava v vodi.

Zjutraj so ljudje našli mrtvega v plitvi mlakuzi, ki je stala pred kozolcem, pet korakov od kolovoza. Posušila se je bila navadno le na poljetje, ob jesenskem deževju pa se je zopet napolnila z vodo. Tudi zdaj je bila v njej voda, toda ne globlja kakor za kakšne tri dlani.

NAŠE BRALCE IN NAROČNIKE OBVEŠČAMO, DA BOMO FEBRUARJA ZACELI OBJAVLJALI ZANIMIV IN NAPET ROMAN, KI BO TUDI LEPO ILLUSTRIRAN.

UREDNIŠTVO

VRNITEV ZUAVA

(nadaljevanje s 7. strani)

da mu je bilo dolg čas po domačem kraju, po kovačnici, da ni mogel živeti daleč od njih, da je disciplin, na postajala vse bolj trda in da so ga njegovi tovariši neizivali »Pruse zaradi njegovega aluzastnega naglasa. Ona mu vse veruje, kar ji pravi. Saj ga samo pogleda, pa mu že verjame. V razgovoru sta vstopila v nizko izbo. Prebujeni mlaki so prileteli bosopeti in v sami srajki, da bi obdeli velikega brata. Silijo ga z jedjo, a njemu ni prav nič do nje. Zejen je samo, strašno žejen in se naliva z vodo na vse tisto belo vino in pivo, ki si ga je privoščil v gostilni od ranega jutra.

Na dvorišču se zaslišijo koraki kovača, ki se vrača domov.

»Kristijan, tvoj oče gre! Hitro, skrivaj, da bom imela dovolj časa mu povedati in mu razjasniti...«

In že ga potiska za veliko lončeno peč; potem začne zopet šivati, vsa drhteča. Na mizi je pa, po nesreči, ostala kapa zuava in to je Lori najprej opazil, ko je vstopil. Bledica matere, njema zmedenost... V hipu je vse razumel.

»Kristijan je tukaj!« je vzkliknil z groznim glasom, snel z divjo kretljivo sabljo ter planil proti peči, kjer se je potuhnil zuav, blede, iztreenjen, naslanjajoč se na zid da ne bi padel.

Mati se vrže mednju:

»Lori, Lori, nikar... Jaz sem mu pisala, naj pride in da ti je potreben v kovačnici...«

Ječe se mu je krčevito obesila za roko in se vlekla za njim. Otroci kričijo v temni sobi, ko slišijo te jezne in jokajoče glasove, ki se jim zde tako spremenjeni in tuji. Kovač se ustavi in pogleda svojo ženo:

»A, ti si ga poklicala... No, naj gre spat. Jutri bom pa ukrenil, kar bo potrebno.«

Naslednjega jutra se je Kristijan prebudil iz sna polnega težkih in grozljivih sanj. Bil je zopet v svoji otroški sobi. Skozi mala stekla v svinčenih okvirih je videl cvetoči hmelj, na katerega je sijalo toplo in visoko sonce. Spodaj so kladiva zvenela na nakovalu. Mati je pri njegovem vzglavju; vso noč je bila pri njemu, iz strahu pred jezo svojega moža. Tudi stari kovač ni bil legel. Do zore je hodil po hiši, jokal, vzdihoval, odpiral in zapiral

omare. Sedaj je pa vstopil v sinovo sobo, resen, opravljen na pol, z velikimi dokolenicami, širokokrajnim klobukom ter planinsko palico z železno konico na koncu. Stopil je naravnost do postelje:

»Pokonci, vstani!«

Fant, še zmeden, je hotel vzeti svojo vojaško obleko.

»Ne, pusti to...« je rekel strogo oče.

»Ampak, dragi moj, saj nima drugega,« je vsa plašna dejala mati.

»Daj mu moje stvari. Jaz jih itak ne bom več potreboval.«

Medtem ko se je sin oblačil, je Lori skrbno preganil uniformo, malo bluzo, široko rdeče hlače in, ko je napravil zavoj, si je obesil okoli vratu pločevinasti tulec, v katerem je bila potna objava.

»Pojdimo sedaj dol,« je rekel nato in vsi trije so brez besede šli v kovačnico.

Kovaški meh je bučal in vsi so bili pri delu. Ko je videl to na široko odprto lepo, na katero je toliko mislil tam dol, se je zuav spomnil svojega detinstva in kako se je igral ob vročini na cesti in pri svetilkajčeih se ikrah ogljenega prehru v kovačnici. Prevzel ga je vsega val nežnosti in neudržljiva želja za očetovim odpusljenjem; to, da ko je dvignil oči, je vedno naltel na neizprosno pogled.

Končno se je kovač odločil in spregovoril:

»Fant,« je dejal, »poglej, to nakovalo, to crudje, vse je tvoje... In vse to tudi je pristavil, ko mu je pokazal mali vrt, ki je ležal pred njima ves v soncu in poln čebel in ki sta ga gledala skozi zadimljena vrata... »Panji, latnik in hiša, vse je tvoje... Ker si že živoval svoje čast za te stvari, pa jih vsaj dobro čuvaj. Sedaj si ti tu gospodar... Jaz pa bom šel... Dolžan si pet let Franciji, jaz jih bom za tebe plačal.«

»Lori, Lori, kam pa greš?« je kriknila uboga stara.

»Oče!« je zastokal sin.

Toda kovač je že odšel, gradil je z velikimi koraki in se ni več obrnil.

V Sidi-bel-Abbesu, v zbiralšču novakov 3. polka zuavov, je človek lahko že nekaj dni nato opazil med ostalimi novinci prostovoljca starega kakšnih pet in petdeset let.

ust in poškopila mesarja Kosa in mešetarja Marincčka.

»Hudič prekleti,« je zaklel Kos, Oba sta hitro odskočila. Marincček je spustil liter, ki je padel na tla in se razbil. Kmeta in gostilničar so se krohotali, da so jim bile oči vse solzne. Marincček in Kos pa sta si brisala obleko in se kisto režala.

Jurij je še dolgo lovil sapo. Sprva je bil ves zaripel in solzan. Počasi mu je rdečica plahnega z lic, bledele, da je bil kmalu kakor stena. Nato ga je premagala slabost.

»Pojdi ven, svinja,« je kričal krčmar nad njim. Teda bilo je že prepozno. Jurij se je nagnil žez rob mize, bruhnilo je iz njega, kakor da ga je nekdo močno stisnil za želodec.

»Pusti ga, Tone, naj se skozi, boš že pomedel,« je miril krčmarja Marincček. Ker se je bil Jurij nekoliko opomogel, je naročil zanj še frakelj žganja.

»Pij, Jurij, žganje ti bo dobro storilo,« mu je prigovarjal. Kazalo je, da mu je težko zaradi svojega prejšnjega početja. Tudi drugi so bili nekoliko potlačeni.

Jurij je žganje izpil. V lica mu je zopet lezla kri. Nato je omagal. Nagnil se je na mizo in zadremal.

Cez dobro uro ga je dregnul krčmar pod rebra:

»Domov pojdi, Jurij. Komar bo prišel z vilami pote. In še nadme, če ti bom dajal potuhe.«

Jurij si je pomel oči. Dolgo ni mogel priti k sebi, da bi se zavedel, kje je. Ko pa se mu vrnila zavest in spomin, se je ujezil nad gostilničarjevimi besedami:

»Eh, kaj bo Komar. Jaz bom nje-

NAŠE BRALCE IN NAROČNIKE OBVEŠČAMO, DA BOMO FEBRUARJA ZACELI OBJAVLJALI ZANIMIV IN NAPET ROMAN, KI BO TUDI LEPO ILLUSTRIRAN.

UREDNIŠTVO

RADIO KOPER

Sporod največjih oddaj od 21. 1. do 27. 1. 1952.

Poročila: Vsak dan ob 7.00 (ob nedeljah ob 8.00), 13.30, 19.30 in 23.05.

Od večerj do danes: vsak dan (razen nedelje) ob 14.30.

Jutranja glasba: vsak dan ob 6.45 in 7.15 (ob nedeljah ob 7.45 in 8.15)
Glasba za lahko noč: vsak dan ob 23.10.

Ponedeljek 21. 1. 1952: 14.00 Stari in novi plesi; 14.35 Slovenske narodne, pojata Helena Plevel in Rezika Koritnik; -8.25 Hrvatske narodne; 19.00: Popularne skladbe; 21.00: Slušna igra; 22.00: Večerni koncert.

Torek 22. 1. 1952: 14.00: Igra orkester Radia jugoslovanske cone Trsta p. v. Reggera Crismana; 14.35: Poje Dana Ročnik ob spremljavi kmečkega tria; 20.00: Giuseppe Verdi: Falstaff — opera v 3. dejanjih; 22.00: Plesna glasba.

Sreda 23. 1. 1952: 14.00: Svetovni skladatelji v besedi in glasbi; 14.35: Pisan popoldanski spored; 18.00: Znam valček; 18.15: Iz tiska zamej-

skih Slovencev; 18.30: Vedri zvoki; 19.00: Slovenske klavirske skladbe; 21.00: Poje slov. komorni zbor iz Trsta p. v. Ubalda Vrabcja; 21.30: Literarna oddaja: Lev Tolstoj »Robbinska sreča»; 22.00: Pisan večerni spored.

Cetrtek 24. 1. 1952: 14.00: Operne arije pojo znani pevci; 14.35: Pisan popoldanski koncert; 18.00: Pojo fantje na vasi.

Petek 25. 1. 1952: 14.00: Tartinijeve skladbe; 14.35: Igra narodni orkester JA iz Portoroča. Pojejo: Svetislav Petrovič, Stojana Kostlić, Ljuba Kovačevič in Milica Jankovič; 18.15: Zdravje in dam; 18.30: Vesele popevke; 19.00: Pojeta tov. Korenova in PEPičeva, na harmoniko spremlja Avgust Stanko.

Sobota 26. 1. 1952: 14.00: Iz slovenskih oper; 14.35: Vedre melodije; 18.00: Igrajo kmečki ansambli; 18.15: Skoz svet in čas; 18.30: Plesne pesmi poje Ivo Robič; 21.00: S strani slovenske književnosti; 21.30: Ugani, kaj igramo; 22.00: Revija plesnih orkestrrov.

Nedelja 27. 1. 1951: 8.30: Za naše kmetovalce; 9.00: Mladinska oddaja: Zadnja štev. Cicibana; 13.45: Glasba po željah; 16.30: Koroške narodne pesmi; 17.00: Popoldanski kon-

cert; 17.50: Po zimi na Krasu; 18.00: Pesmi ob harmoniki; 19.00 Koračnice; 19.15: Sportne vesti.

ŠAH

TURNIR ZA PRVENSTVO KOPRA

Na turnirju za prvenstvo Kopra so dosedaj odigrali 10 kol, vendar je stanje na tabeli še precej nejasno, zaradi večjega števila nedokončenih in odloženih partij. Trenutno vodi Udier z 8 točkami (iz 13 partij), pred Pikužem s 7 (iz 11), Kalčičem s 6 in pol (iz 9), Sačanovičem s 6 in pol (iz 10), Petričičem s 6 (iz 8) itd.

ŠAHOVSKO DRUŠTVO V IDRIDI
IMA 30 ČLANOV

Sahovsko društvo v Idriji, ki je eno najstarejših na Primorskem se lepo razvija in ima danes že 30 aktivnih članov. Oktobra so organizirali kvalifikacijski turnir z 12 udeleženci, na katerem je zmagal Danilo Sever. Tudi na novemberškem prvenstvu društva je zmagal isti igralec. Sedaj je v teku tradicionalni turnir za prvenstvo Idrije, ki se ga udeležuje 12 najmočnejših idrijskih šahistov.

Ali skrbimo dovolj, da ohranimo telo sveže in zdravo?

Vsakdanje telesne vaje so poseb. no delovni ženi potrebne prav tako kot hrana, počitek ali pa razvedrilo. Redno gibanje ohranja svežost in prožnost telesa, ustvarja lepo postavbo ter zabranjuje zamaščenost posameznih delov telesa.

Kako okretno, krepke, sveže in energije ter življenja polne so žene in dekleta, ki se mnogo gibljejo v naravi in se zmerno bavijo s telesnim delom ali pa gojijo kako sportno panogo.

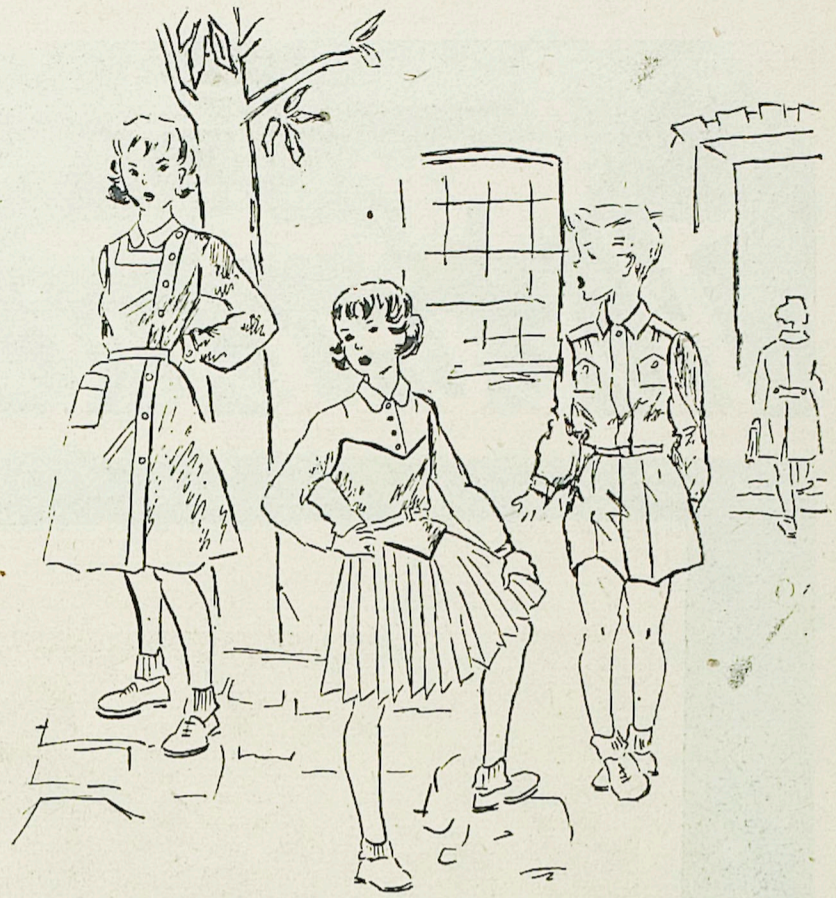
Pa mi morda poreče kaka žena: »Tako tekam ves dan sem in tja. Saj opravljam vsa hišna, vrtna in poljska dela. Naj morda še telovadim!« To ni isto. Tako naziranje je celo napačno! Telesne vaje morajo biti takšne, da objamejo vse telo, vse mišice, tako da je prav vse telo deležno njihovega blagodejnega vpliva. Posebno važno je, da se telesne vaje vrše res vsak dan, sicer

izgube na vrednosti. Razumljivo, da je izvzeta bolezen. Telesna vaja, je obenem vaja človeške volje, torej poleg mišičja delujejo tudi živci. Več dobrega razpoloženja bi bilo pri naši delovni ženi, če bi dnevno posvetila svoji telesni vzgoji vsaj deset minut! Vežbati je treba kolikor mogoče malo oblečeni, s praznim želodcem, po sistemu in v čistem in v svežem zraku, na prostem ali pa pri odprtem oknu.

Dnevna skrb za telesno in istočasno duševno zdravje pa mora biti starosti primerna. Kdor se stalno posveča telesnim vajam, prenese mnogo več, kakor oni, ki tega ne jemlje kot doprinos k zdravju.

Telesna vzgoja ženi ustvarja lastnosti, ki so njej le v korist. Zdrava na duhu in telesu, bo dajala svojemu narodu tudi zdrav, pogumen rod. Telesna vzgoja je ključ do naravnega zdravja in prirodne svežosti, krepi voljo in daje moč samoobvladovanja. Pod takimi pogoji bi današnja žena lahko mnogo več doprinesla k blaginji svojega naroda in vsega človeštva. Se vedno je v veljavni stari, znani izrek: »Zdrav duh v zdravem telesu!«

Kako naj izgleda skrb naše delovne žene za svoje telo, si bomo natančneje ogledali v prihodnji številki našega lista!

Nekaj besed o lepem vedenju

Sodobni kulturni človek je v vseh oblikah svojega življenja prekosil svoje prednike. Stalno občevanje v družbi je prisililo človeka, da si je ustvaril neka pravila medsebojnega življenja, da si je osvojil neke znake, ki so nekako zamenjali prvotna primitivna besedičenja in kriljenja z vsemi deli telesa. Bilo je to sicer na tedanji stopnji potrebno, ker človek ni vedel, kako drugače izraziti svoja čustva in občutke. Z napredkom človeštva so bile tudi oblike občevanja podvržene razvoju in so vedno bile zrcalo stopnje kulture. Res je, da so v nekaterih dobah v tem oziru pretiravali in razne oblike dvornega in drugega ceremoniala so bila že kar smešna. Kljub vsemu pa to, kar je vredno človeškega dostojanstva, se je ohranilo kot dragocena tradicija in mi moramo to spoštovati in gojiti, če hočemo pred vsem svetom veljati za kulturni narod. Nič pretiravanja, pa vendar dostojno in vljudno. Primerno je, da se poslužujemo že uveljavljenih oblik dostojnega vedenja, da ne razžalimo svojega bližnjega in da ga smatramo v vsakem primeru sebi enakovrednega.

Popolnoma napačno je mnenje, da pod pojmom »osebne svobode« razumemo neolikano, da, celo neotesano

vedenje, ki je nevredno dostojnega, naprednega človeka. Ze malega otroka moramo privaditi na zunanje oblike lepega vedenja, da jih bo pozneje v življenju izvajal kar podzavestno in ne bo nikoli v zadregi. Če česa ne vemo, naj nas ne bo sram koga, ki je bolj okreten, vprašati za svet. Stremljenje po kulturnem obnašanju je samo pozitiven znak vsakega naprednega človeka. Nikoli ne pozabi, da si s prikupnim vedenjem osvojiš svet, nikoli pa ne s surovostjo in robotstvom.

Bodi v občevanju s sočlovekom dober in neprisiljen, spoštuj starost, bodi vljuden in postrežljiv, ne pa hlapčevski. Spoštuj človeško dostojanstvo vsakega, ker s tem izkažeš spoštovanje tudi do samega sebe. Predržno, ošabno, trmasto, prepirljivo in zaničljivo vedenje ne bo našlo lepega odmeva pri drugih ljudeh.

Da se olikano vedenje pokaže v raznih malenkostih, menda ni treba posebej naglašati. Posebno žene in dekleta bi morale naravnost posebej ljubi olikanost in lepo vedenje. Ton, ki ga ubere žena ali pa dekle, je vodilni v ožjem pa tudi širšem krogu družbe.

Mamice! Evo vam tri lepe vzorke za vaše soloobvezne malčke. Prva prikazuje lepo praktično šolsko haljo iz trpežnega, pralnega blaga. Druga prikazuje ljubko, tako priljubljeno nagubano krilce z izrazito športnim životkom iz jagodno-rdeče lahke volne. Obleka dečka sestoji iz kratkih hlačk iz trpežnega rjavčevega blaga in sivozelenen srajce tople flanele

Brisače, ki jih imamo obešene na prišitem traku, se na spodnji strani hitreje trgajo, ker prav za prav spodnji del več trpi. Priporočljivo je, da prišijemo trak na sredini gornjega in spodnjega roba; tako lahko menjamo in se ne brišemo vedno v isti del brisače.

V bolniških sobah ali pa tudi nočnih omaricah, kjer je slab vonj, ga lahko preženemo, če postavimo vanje skledico z močno raztopino kalijevega hipermanganata (dobro razkuževalno sredstvo pri vnetjih grla). Ko postane raztopina rumenkasta, je znak, da je vzela nase vse neprijetno dišeče snovi.

Drobni nasveti

Madeže plesni in drugo nesnago odpravimo s pobeljenih sten, če jih drgnemo s sredico svežega belega kruha.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

JOK — DOJENČKOVA GOVORICA

Jok je dojenčkova govorica... Z njim novorojenček javlja svoj prihod na svet; z njim se brani nove, njemu neprijetne okolice; z njim kliče mater in obrača pozornost nase. Z njim izraža svoje želje, svojo bolelost, svoje nezadovoljstvo.

Jok je edino sredstvo, s katerim občuje dete s svojo okolico; to je govorica lastna deci vsega sveta, na prvi pogled tako nepomembna, toda za ostro materino uho tako važna!

Zakaj joka otrok? — Ali ni morda lačen ali žejen? Ali ne dobiva vsega tega, kar potrebuje? Ali mogoče dobiva preveč? Morda hrana ni pravilna ali pa je ne prejema v pravih obrokih. Morda otroka zebe ali pa mu je prevroče. Morda ga kaj boli. Je moker ali oneznažen. Ali ga nismo navadili na kako ugodje in ga sedaj pogreša? Ali se ni morda način življenja nenadoma spremenil? ... Ali je nemara bolan? Dolga je vrsta vprašanj, ki se porajajo v materinih mislih, ko začuje jok svojega deteta.

Jok izdaja zdravje. Novorojenček, ki ne vpije, vzbuja strah. Dojenček, ki leži tiho in mirno, povzroča skrb materi in zdravniku. Zdravo dete se javlja s kratkim, zvonkim in krepkim jokom, bolno dete pa joka neprestano in s slabotnim, otožnim, tankim glasom.

Jok izraža otrokovo razpoloženje. Mehak, na dolgo zategnjen jok izraža jezo in nezadovoljstvo. Glasno in v presledkih se oglašča dete, ki zahteva, da izpolnimo njegove želje.

Jok otroka, ki je njegova govorica, je treba razumeti. Najbolje razumie to govorico mati. Navadno ji ni težko najti povod otrokovega joka. Vzroke opravičenega joka je treba čimprej odpraviti. Neopravičeni jok, ki hoče z njim razvajeno dete siloma doseči svojo voljo, ne zasluži pažnje.

Jok sam na sebi ne škoduje, celo koristi, ker mu krepi pljuča. Vendar pa jok, ki traja ure in ure, ima lahko tudi prav resne posledice.

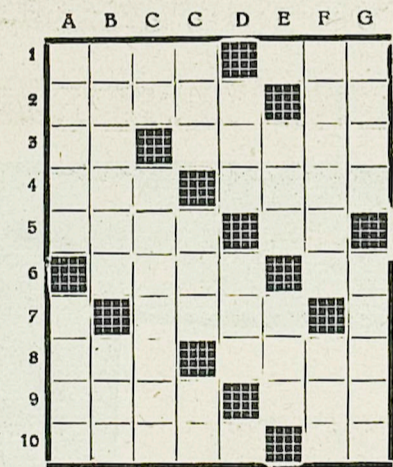
Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Milko Stofla. Tiska tiskarna »Jadrana« v Kopru.

Naslov uredništva in uprave: Koper, Sartorijeva ulica 26, tel. 170, poštni predal 2. — Stevilka tekočega računa pri Istrski banki v Kopru 06-909-171. Podružnica: Postojna, Gregorčičev dnevnik 5.

Letna naročnina 500 din, polletna 250 in četrtletna 130 din.

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. roditelj, številnik; 2. žensko ime, predlog (narobe); 3. egiptsko božanstvo, parknik na progi Kopr-Trst; 4. ime slovenske filmske igralka, možko ime iz starega veka; 5. toči solze, igralna karta; 6. izmeček ognjenika, osebni zalmeč; 7. vrednost; 8. možko ime, reka v Italiji; 9. brezpravno ljudstvo (pri Turkih v preteklo dobi), delec materije (fizični pojem); 10. pisarne, pogojni veznik.

Navpično: A. možko ime, država v Južni Ameriki; B. ime francoskega pisatelja Francea, poklon; C. osebni zalmeč, drevo; C. glagol, ki pomeni premikanje, rimski pozdrav; D. roditelj, žensko ime; E. žensko ime, ploskovne mere; F. breme (napotje), ... ima svojo moč; G. država na jugu Azije, podobe svetnikov (pri pravoslavnih).

Rešitev pošljite na podružnico »Slovenskega Jadrana« Postojna, Gregorčičev dnevnik 5. ali na uredništvo, Santorijeva ulica 26. Med reševalce, ki jih bo določil žreb, bomo razdelili knjižne nagrade.

REŠITEV KRIZANKE IZ PREJSNJE STEVILKE

Vodoravno: 1. Refoško, 2. Mia, Lik, 3. Una, 4. Nona, »Sov«, 5. Zatre, 6. On, Rina, 7. Vič, 8. Rur, Era, 9. Emental.

Navpično: A. Rman, Ozre, B. »El«, OZN, Um, C. Fauna, Vre, C. Natril, D. Sla, Ričet, E. Kl, Sen, Ra, F. Okno, Anal.

FIZKULTURA IN ŠPORT

Najboljši jugoslovanski športniki v letu 1951

Ottenheimer — športnik št. 1. Prav gotovo je, da ta skromni atlet zasluži ta ponosni naslov. Njegov rezultat na 1500 m 3:47,0 predstavlja največji uspeh predvojnje in povojne jugoslovanske lahkootletike. Beograjski publiki bo ostal nezpoznan dan lahkootletičnega dvoboja Velika Britanija — Jugoslavija, ko je pred 50.000 gledalci kar je zares rekorden obisk za lahkootletičske prireditve, dosegel Ottenheimer ta rezultat. Takrat je Ottenheimer premagal izvrstnega Angleža Banisterja, kandidata za olimpijskega zmagovalca, in se s tem uvrstil kot tretji na svetu. Njegov uspeh je obenem uspeh vse jugoslovanske lahke atletike.

Peter Segedin — IV. na svetu. Na dvanajstih mednarodnih tekmah, na katerih je nastopal jugoslovanski rekorder na 3.000 m čez zapreke, je bil samo dvakrat poražen. Na olimpiadi v Londonu je bil drugi, v Veliki Britaniji je na velikem mednarodnem lahkootletičskem mitingu premagal Angleža Disteja in osvojil v trajno last londonski pokal. Na turneji po Finski je premagal odličnega Nemca Gutsa, Finca Blomsterja, Sintalopija in tudi Sveda Karlsona. V Parizu je zmagal pred Francozom Lecatom, Vsekakor je izredno sposoben tekač kljub slabim fizičnim pogojem.

Vilim Harangozo — državni prvak v namiznem tenisu. Simpatični igralec Spartaka iz Subotice je eden najbolj znanih namiznoteniških igralcev na svetu. Poleg Bergmana in Leacha ga smatrajo »oznavalci bele žogice« za enega najboljših igralcev na svetu. Svoj sloves je potrdil na lanskoletnem svetovnem prvenstvu, ko je v finalnih igrah mošev premagal izvrstne Čehe, med njimi Andréa Adisa ter Madžara Sidoa in Kocjana. Neopozabno bodo ostale njegove igre na državnem prvenstvu proi Dolinarju, ki ga je gladko premagal. Pred njim so morali kloniti najboljši nemški in švedski igralci, med njimi tudi Fritzberg, nada švedskega namiznega tenisa. Na svetovnem prvenstvu na Dunaju je z Avstrijko Varklovo zasedel

drugo mesto. Po svetovni listi je na šestem mestu.

Boris Skanata — jugoslovanski rekorder v hrbtnem plavanju. Njegov rezultat na 100 m hrbtno prosto 1 minuta 08,0 ga postavlja na 12. mesto na svetu skupno z Američanom Stakom, olimpijskim prvacom 1948. leta. Največji njegov uspeh sta dve zmagi nad Francozom Beaujaunom, ki zavzema prvo mesto na svetovni listi v tej disciplini. Srečala sta se

na katerih je bil vedno eden najboljših. Svojo največjo tekmo je odigral proti Italiji v Milanu, kjer je popolnoma onemogočil Italijane. Ima stalno dobro formo, je izredno borben in požrtvovalen, predvsem pa pravi športni tovariš.

Aleksander Gec — najboljši košarkar Jugoslavije. Večletni državni reprezentant si je priboril sloves igralca evropskega razreda. Njegova glavna zasluga je zmaga Jugoslavije proti Franciji v Beogradu; prav tako tudi v Carigradu, kjer je dobil nagrado kot najboljši igralec turnirja.

Boris Bernad — 7,45 m v skoku v daljino. S tem rezultatom se je Bernad uvrstil na drugo mesto evropskih skakačev v daljino v letu 1951. Njegov veliki uspeh je tudi osvojitve prvega mesta na sredozemskih igrah v Aleksandriji.

Stefan Redl — državni reprezentant v boksu. V razmeroma kratkem času je mladi, talentirani Redl dosegel tak napredek, da ga danes uvrščamo med najboljše jugoslovanske boksarje. Največji njegov uspeh je zmaga nad Italijanom Vižintinom v mednarodnem dvoboju Jugoslavija—Italija v Beogradu. Ima izredno močan udarec z levo; skoraj vse borbe je odločil s knockomtom. Je velika nada jugoslovanskega boksa.

MEDNARODNI DOGODKI

V Svici v Bazlu je švicarska reprezentanca v hokeju na ledu premagala reprezentanco Nemčije z rezultatom 15:3 (5:0, 5:2, 5:1). Moštvo zagrebškega Borca je premagalo v Svici v eksibicijski igri švicarsko moštvo Schaffhausen z visokim rezultatom 9:1 (3:0). Dunajski Rapid je premagal v Atenah moštvo Parathinaikus 3:0. V nedeljo dopoldne so bile na Lauterhornu v Svici smučarske tekme, katerih se je udeležilo poleg Svicarjev tudi več inozemskih moštrov. V skupnem plasmanu je zmagal Norvežan Eriksen pred Snajderjem in Rubijem (oba Svicarja). Avstrijec Otmar Schnaider je bil na četrtem mestu, je pa bil končni zmagovalac v alpski kombinaciji pred Norvežanom Eriksenom.

Danilo Žerjal se je z metom kladiva 58,80 m uvrstil na četrto mesto na svetu.

dvakrat, Skanata je zmagal dvakrat, to v Ljubljani in v Anversu. Na Dunaju je premagal Avstrijca Kopensterja in slavnega Francoza Zlnsa.

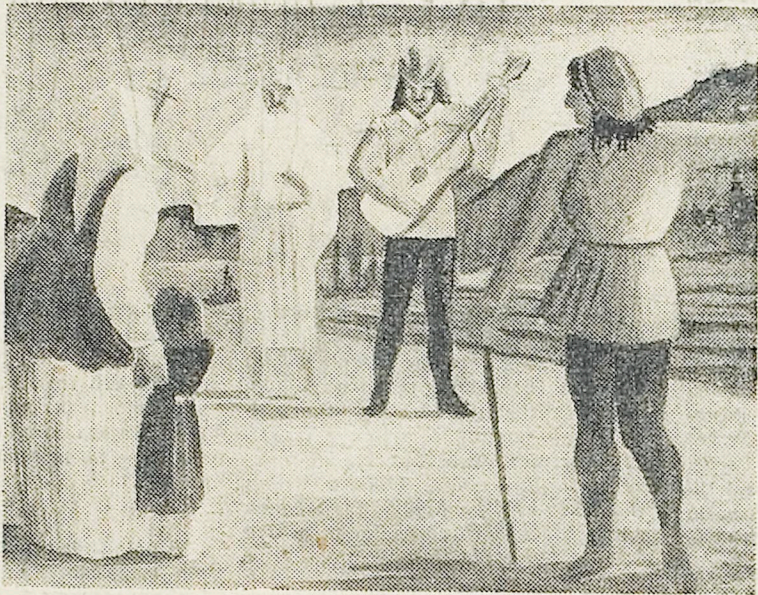
Ivan Horvat — državni reprezentant v nogometu. Steber zagrebškega inama je tudi steber državne nogometne reprezentance Jugoslavije. Lanl je igral vse reprezentančne tekme,

Krvavi jezdeci

FRANCE BEVK

7

Ko sta prišla mimo Kobarida in Selišč, so jima naproti pribežali ljudje in povedali, da je goriški grof Henrik napadel Tolmin in bodo gorele hiše in bo tekla kri. Ko sta slišala to novico, sta krenila k reki in jo prebredla.

»Tudi to je božja volja,« se je norčeval študent.

»Brez njegove volje niti las ne pade z glave,« je odvrnil puščavnik.

»In kdo je ustvaril zanične vladarje, ki se koljejo med seboj?« je vpraševal mladec.

»Bog dopusti tudi hudo!« je rekel puščavnik in prijel za kitaro, na katero je študent znova hotel zaigrati. »Ne igray! Ali nisi slišal, da bo tekla kri?«

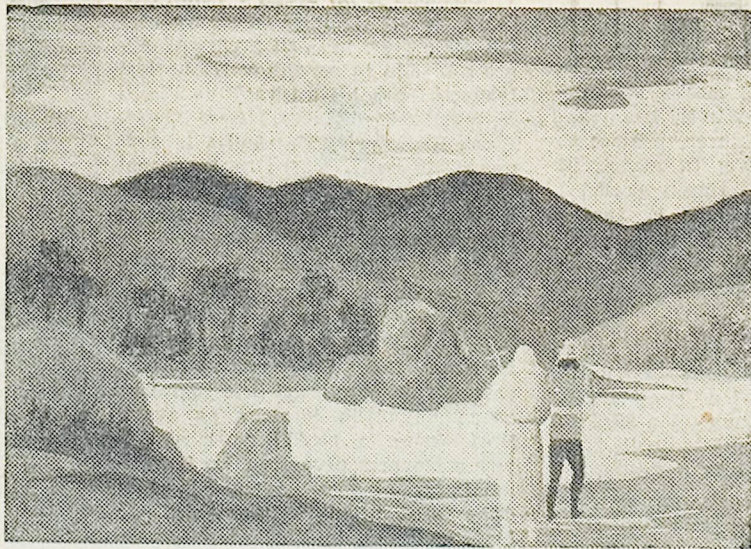
Oziral se je proti Tolminu, ki je plamenel v zahajajočem soncu.

»Ne bo tekla moja,« je poskočil scholarus in udaril na strune, kakor da išče glas, v katerem bo povedal, kar mu je na srcu. »Vse dobro od Boga, vse hudo od Boga,« je dejal. »Ali veš, da vlada na Francoskem kralj Filip Lepi? Najlepši mož, kar jih danes obseva sonce, a najbolj spačeno srce, kar jih je kdaj zemlja nosila. Proti plemenitnikom je dober in darežljiv do razsipnosti, ubožcem pa sesa mozek iz kosti in ga spreminja v rumeno zlato. Ne pozna sočutja, njegovo vino je žolč, ki ga naliva sebi in drugim. Pankrt rimljanskega državljankega prava je, gnili zarodek vseh bodočih vladarjev. Z Angleži toči kri v čelade, to prekrasno

človeško vino. Na papeža gleda kot na plen in ima pripravljen strup in bodalo zanj; ujel bi ga rad, da bi mu plesal kakor medved v kletki. Kdor obrne besedo proti njemu, je grešil zoper boga Filipa in mu rečejo, da je krivoverec. Temu, ki se noče priznati krivi veri, stiskajo lobanjo in prste, da sika kri, nategujejo mu ude, da mu stopijo iz sklepov, dokler ne prizna krivoverstva in laži. Nato ga sežgejo na grmadi. In če ne prizna, ga zaradi njegove trmoglavosti vseeno sežgejo. Filip je bog in razen njega ni boga.»

»Strašno!« je dejal puščavnik. »Dopolnjuje se, kar je bilo prerokovano. Vse do pičice. Vem za kralja Filipa, jezdeca na rjavem konju apokallipse. Slišim stok in rožljanje iz dveh mest, ki se bijejo z Benetkami.« In je pokazal na Tolmin: »Ali slišiš vnitje, ki prihaja čez vodo? Dobe prihajajo druga za drugo. Prva doba je poslušnost hlapčevstva, druga bo sinovska uslužnost, tretja doba bo doba popolne svobode in bo vladala ljubezen. Prva doba je doba sužnjev, druga sinov in tretja prijateljev. V prvi dobi vladajo starci, v drugi bodo vladi mladenčiči, v tretji otroci. Prvo dobo je razsvetljevala luč zvezd, v drugi bo svetila zarja, v tretji pa bo poln dan. V prvi dobi je zima, v drugi bo začetek pomladi, v tretji bodo zacvele lilije. V prvi je pognala trava, v drugi bo orumenelo klasje, tretja bo nasula sadežev. Prva je dala vodo, druga

8

bo dala vina, tretja olja. Prva je kakor sedemdeset dni posta, druga bo štiridesetdanski post, v tretji bodo z-z onili velikonočni zvonovi. In takrat bo lepo na zemlji, zakaj vladala bo svoboda, ki bo prišla iz ljubezni, vladala bo ljubezen, ki bo izhajala iz svobode. Amen!»

Tako je dejal puščavnik in obmolnil, tudi scholar je bil tiho. Dospela sta na volčansko polje, mrak se je bil že zgostil nad zemljo, zvezde so sijale.

ILUSTRIRA:
SAKSIDA